Τόμος Ε'. **ΑΡΙΘΜ. 23 (119).**

Συνδρομή, ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἰανουαρίου καὶ 1. Ἰουλίου ἑκάστου ἔτους, ἐξάμηνος μόνον καὶ προπληρωτέα: Πανταχοῦ φράγκ. χρ. 12½ ἢ μάρκ. 10.

ΕΤΟΣ Ε'. *τῇ 15/27. Δεκεμβρίου* **1889.**

ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ Ζ ΕΥΓΟΣ ΤΗΣ ΒΡΑΣΙΛΙΑΣ.

Τῇ 15 τοῦ παρελθόντος μηνὸς νοεμβρίου κατερράγη ἐν Ῥίῳ, τῇ πρωτευούσῃ τῆς Βρασιλίας, στρατιωτικὴ ἐπανάστασις, ἥτις ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἐπήνεγκε τὴν ἔξωσιν τῆς δυναστείας Βραγάντζα καὶ τὴν μετατροπὴν τῆς τελευταίας ἐν Ἀμερικῇ μοναρχίας εἰς τὴν δημοκρατίαν τῶν ἡνωμένων πολιτειῶν τῆς Βρασιλίας. Ἡ σχεδὸν πεντηκονταετὴς κυβέρνησις τοῦ αὐτοκράτορος Δὸμ Πέτρου Β'. ἐγένετο πολλῶν ἀγαθῶν πρόξενος τῇ Βρασιλίᾳ, δικαίως δὲ ἀπήλαυεν ὁ γηραιὸς αὐτοκράτωρ παρὰ τῶν ὑπηκόων του γενικῆς ἀγάπης καὶ ὑπολήψεως. Ἦτο ὅμως πασίγνωστον ὅτι ὁ Δὸμ Πέτρος ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν οὐδόλως ἢ ὀλίγον ἐφρόντιζε περὶ τῆς διοικήσεως τῆς χώρας του, ἡ δὲ κυβέρνησις εὑρίσκετο πράγματι εἰς τὰς χεῖρας τῆς διαδόχου Ἰσαβέλλης, ἥτις καὶ κατὰ τὰς ἐπανειλημμένας τοῦ αὐτοκράτορος περιηγήσεις εἰς Εὐρώπην καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἐπικίνδυνον νόσον ἐκυβέρνα τὸ κράτος. Ἀλλ' ἡ διάδοχος καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς Gaston d'Eu οὐδεμιᾶς συμπαθείας ἀπήλαυον ἐν τῇ χώρᾳ, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὴν τελευταίαν τῆς πριγκιπίσσης ἀντιβασιλείαν τοσοῦτον ἐπετάθη ἡ γενικὴ πρὸς τὸ στέμμα ἀντιπάθεια καὶ τοσοῦτον ἐπληθύνθησαν οἱ δημοκρατικοὶ ἐν τῇ χώρᾳ, ὥστε ἀρκούντως εὐεξήγητα καθίστανται τὰ τελευταῖα ἐν Βρασιλίᾳ συμβάντα. Τὰ κύρια αἴτια τῆς τοσοῦτον αἰφνιδίως καὶ ἀπροσδοκήτως ἐκραγείσης ἐπαναστάσεως (τῆς ὁποίας τὰς λεπτομερείας προυποθέτομεν ἐνταῦθα γνωστὰς τοῖς ἡμετέροις ἀναγνώσταις ἐκ τοῦ ἡμερησίου πολιτικοῦ τύπου), ἔγκεινται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν κακὴν διοργάνωσιν τῶν δημοσίων ἀρχῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ πλείστου μέρους τῶν γαιοκτημόνων ἐπὶ τῇ καταργήσει τῆς δουλείας καὶ τῇ ἐντεῦθεν προελ-

ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ ΖΕΥΓΟΣ ΤΗΣ ΒΡΑΣΙΛΙΑΣ.

θούσῃ βλάβῃ τῶν συμφερόντων αὐτῶν, πρὸ πάντων ὅμως εἰς τὴν ἀντιπάθειαν τῶν πλείστων κατὰ τῆς διαδόχου τοῦ θρόνου Ἰσαβέλλης, ἥτις κωρίως ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἐκυβέρνα τὸ κράτος ἀντὶ τοῦ γηραιοῦ καὶ ὑπὸ τῆς νόσου καταβεβλημένου πατρός της.

Καὶ ἄλλοτε ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῇ Κλειοῖ (Δ'., σελ. 145) τὴν εἰκόνα τοῦ αὐτοκράτορος Δὸμ Πέτρου Β'. μετὰ διεξοδικωτέρων βιογραφικῶν σημειώσεων. Ἡ σύζυγος αὐτοῦ, ἡ αὐτοκράτειρα Therese, εἶνε θυγάτηρ Φραγκίσκου Α'. βασιλέως τῆς Σικελίας καὶ Νεαπόλεως. Ἐκ τῶν τέκνων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ζεύγους ζῇ μόνη ἡ διάδοχος Ἰσαβέλλα, γεννηθεῖσα τῇ 29. ἰουλίου 1846 καὶ συζευχθεῖσα τῷ 1864 μετὰ τοῦ κόμητος Gaston d'Eu, ὀρλεανίδου πρίγκηπος. Ἐκ τοῦ γάμου τούτου ἐγεννήθησαν ὁ πρίγκηψ Πέτρος τῷ 1875, ὁ πρίγκηψ Λουδοβίκος τῷ 1878, καὶ ὁ πρίγκηψ Ἀντώνιος τῷ 1881. Ὡς λέγεται, ἡ διαδοχος τοῦ θρόνου Ἰσαβέλλα καὶ ὁ σύζυγος αὐτῆς, ὅστις ἦτο στρατάρχης τοῦ βρασιλιανοῦ στρατοῦ, ἠθέλησαν κατ' ἀρχὰς νὰ πειραθῶσιν ἀντίστασίν τινα κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως, εἶτα ὅμως ἐνδόντες εἰς τὰς παρακλήσεις αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ἀπέστησαν τῆς ἀποπείρας ταύτης. Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι ἠναγκάσθησαν νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὸ ἀναπόφευκτον καὶ νὰ ἐπιβιβασθῶσιν ἐν ὥρᾳ νυκτὸς τρικυμιώδους μετὰ τῶν τέκνων αὐτῶν καὶ μετὰ του γηραιοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς αὐτοκρατείρας εἰς τὸ ἀτμόπλοιον Ἀλαγόας, ὅπερ μετέφερεν ὁλόκληρον τὴν αὐτοκρατορικὴν οἰκογένειαν εἰς Λισσαβῶνα.

ΑΧ! ΑΥΤΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ!..

(ἐκ τοῦ γερμανικοῦ)

ὑπὸ **ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ Η. ΚΟΥΡΤΙΔΟΥ.**

Ὁ κύριος Κυπριανὸς Χέλδερ, μικρὸν ὁδοιπορικὸν σάκκον κρατῶν, ἐξήρχετο τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ. Μηδόλως προσέχων εἰς τοὺς φορεῖς τῶν ἀποσκευῶν οἵτινες παρατεταγμένοι ἐν τῷ σταθμῷ προσέφερον ὑψιφώνως τὰς ὑπηρεσίας των, διηυθύνθη εἰς τὴν παρακειμένην ὁδόν. Βεβυθισμένος δὲ ὢν εἰς σκέψεις δὲν παρετήρησε, ὅτι πλησίον του ἔτρεχε παιδίον ὡσεὶ δέκα ἐτῶν, πτωχικῶς μὲν ἀλλὰ καθαρίως ἐνδεδυμένον.

Ὁ κ. Χέλδερ ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς ἐξοχῆς, ἐκ τοῦ ἐνταφιασμοῦ τῆς μητρός του. Εἶχεν ἀποθάνῃ αὕτη ἐν τῷ κτήματι τοῦ ἀδελφοῦ του Φαβιανοῦ (ἐν τῇ οἰκογενείᾳ Χέλδερ ἐκ μακρᾶς συνηθείας ἐγίνετο χρῆσις ὀνομάτων σπανίων, κωμικῶς πως σήμερον ἠχούντων). Ἡ γραῖα εἶχε διέλθῃ ἐκεῖ τὸ θέρος, μετοικήσασα περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος ἐκ τῆς Πράγας, ὅπου κατεῖχε μετὰ τοῦ υἱοῦ της Κυπριανοῦ ὡραίαν κατοικίαν, ἐν τῇ ἰδιοκτήτῳ αὐτῶν τριωρόφῳ οἰκίᾳ. Ἡ δροσερὰ αὔρα τῶν ἀγρῶν ὠφέλησεν αὐτὴν κατ' ἀρχάς, ἀλλ' ἡ βελτίωσις δὲν διήρκεσεν ἐπὶ μακρόν — ἡ γηραιὰ ἐξησθένησε πολύ, καὶ πᾶσα ἐλπὶς περὶ ἀναρρώσεως κατὰ μικρὸν ἐξέλιπε. Ὅτε δ' ἐπῆλθε τὸ φθινόπωρον ἡ ἑβδομηκοντοῦτις γραῖα ἔκλεισε τὰ ὄμματά της εἰς τὸν αἰώνιον ὕπνον.

Ὁ Κυπριανὸς λοιπὸν ἦτο κύριος ἑαυτοῦ. Ὁ ἀδελφός του Φαβιανὸς ἔλαβεν ὡς κληρονομίαν τὸ κτῆμα, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἔζη μετὰ τῆς συζύγου του καὶ τῶν τέκνων του περὶ γεωπονικὰς ἐργασίας ἀσχολούμενος, ὁ δὲ Κυπριανὸς ἐκληρονόμησε τὴν ἐν Πράγᾳ οἰκίαν· οὐδ' ἦτο δυνατὸν ἄλλως γενέσθαι, καθόσον ὁ Κυπριανὸς ὑπαλλήλου θέσιν κατέχων ἦτο δεσμευμένος ἐν τῇ πόλει.

Μὴ γελάσητε! Ὁ Κυπριανὸς μόνον τὸ ὄνομα καὶ τὸν τίτλον ὑπαλλήλου ἀσφαλιστικῆς τινος Ἑταιρίας εἶχε. Ὅ,τι τῷ ἀπέφερεν ἡ θέσις του δὲν ἤρκει οὔτε διὰ τὰ σιγάρα του. Ἀλλὰ βεβαίως ὁ Κυπριανὸς δὲν ἐπερίμενεν ἐκ τοῦ μισθοῦ του νὰ ζήσῃ.

Τὸ μέλλον ὅμως ἐφαίνετο εἰς αὐτὸν σκυθρωπόν. Εἶχε συνηθίσῃ εἰς μονότονον, ἥσυχον παρὰ τῇ μητρί του βίον, αἱ δὲ περὶ τῆς ὑγείας αὐτῆς μέριμναι ἀπησχόλουν ὁλοσχερῶς ὅλον τὸν ἐλεύθερον αὐτοῦ καιρόν. Τώρα διελογίζετο ἀνησύχως τί ἔμελλε νὰ πράξῃ, πῶς ἔμελλε νὰ συνηθίσῃ εἰς τὴν μόνωσιν ἐκείνην. Ἐφοβεῖτο τὰς μακράς, τὰς ἀτελευτήτους νύκτας. Εἰς τὰ ξενοδοχεῖα οὐδέποτε μετέβαινεν ὁ Κυπριανός. Εἶν' ἀληθὲς ὅτι κατὰ τὴν πρώτην του νεότητα ἦτο μέλος ἑνὸς τῶν Συλλόγων ἐκείνων, οἵτινες ἀξιοῦσι τὴν ἀναζωπύρωσιν τῆς πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπης καὶ αὐτοκοσμοῦνται διὰ παντοίων ἠχηρῶν καὶ ποιητικῶν ὀνομάτων, ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ εἶχε παραιτηθῇ. Ὁ Κυπριανὸς δὲν ἤθελε νὰ κάμῃ τὸν ἔξυπνον, αἱ δὲ ψυχραὶ εὐφυολογίαι τῶν ἄλλων τὸν ἐκούραζον, καὶ διὰ τοῦτο βαθμιαίως ὑπέστρεφεν εἰς τὴν μόνωσιν, ὡς κοχλίας εἰς τὸ κέλυφός του. Ἡ οἰκία του ἦτο τριώροφος, μεγαλοπρεπής, ἐλευθέρα πάσης ὑποθήκης, ἐν αὐτῇ δὲ δὲν ἦτο δύσκολον ν' ἀπομονωθῇ. Οὐδὲ μετὰ τῶν ἐν τῷ καταστήματι τῆς ἀσφαλιστικῆς ἑταιρίας συναδέλφων του εἶχεν ἰδιαζούσας σχέσεις. Οἱ ἄλλοι ὑπάλληλοι πτωχοὶ καὶ ἐκ τοῦ μισθοῦ των ἀποζῶντες ἐφέροντο πρὸς αὐτὸν μετά τινος σεβασμοῦ, ἀλλ' ὁ Κυπριανὸς διετέλεσε ψυχρός, ἦτο ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως ἢ ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐννοῇ τοὺς στεναγμοὺς καὶ τὰς μερίμνας τῶν δυστυχῶν ἐκείνων.

Εἰς τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος σκέψεις του βεβυθισμένος δὲν προσεῖχεν εἰς τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον ἔτρεχε παρ' αὐτὸν μετ' ἀκαταπονήτου ἐπιμονῆς. Μόνον, εἰς τὴν γωνίαν τῆς ὁδοῦ, ὅτε τὸ παιδίον μικροῦ δεῖν συνεκρούσθη πρὸς αὐτόν, ἐστράφη πρὸς αὐτό. Ἡ φυσιογνωμία τοῦ παιδὸς τὸν ἐξημένισεν, καὶ ᾐσθάνθη ἐνδόμυχον ἐπιθυμίαν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν πόθον αὐτοῦ, ἀλλὰ — λυποῦμαι διότι ἀναγκάζομαι νὰ κατηγορήσω τὸν ἥρωά μου, ὁ Κυπριανὸς ἦτο οἰκονόμος καὶ δὲν ἠρέσκετο νὰ δαπανᾷ εἰς περιττά. Διὰ τοῦτο ἀπώθησε τὸ παιδίον δι' ἐλαφρᾶς κινήσεως τῆς χειρός.

— Δὲν εἶνε ἀνάγκη, εἶπεν ἀποτόμως, ἡ βαλίζα εἶνε σχεδὸν ἄδεια.

Ἀλλὰ τὸ παιδίον δὲν ἀπεθαρρύνθη.

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε Χέλδερ, δῶστέ μου νὰ τὴν πάγω 'γώ.

Ὁ Κυπριανὸς ἔστη. Λοιπὸν τὸν ἐγνώριζε τὸ παιδίον. Παρετήρησε τὸ ὠχρόν, τὸ ἀβρὸν πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ὀφθαλμούς του, κυανοῦς ὡς κυάνους, οἵτινες ἠτένιζον ἱκετευτικῶς ἐπ' αὐτόν.

— Μὲ γνωρίζεις; ἠρώτησεν ὁ Κυπριανὸς τείνων πρὸς τὸ παιδίον τὸν σκύτινον σάκκον.

— Καὶ βέβαια! Δὲν εἶσαι ὁ σπιτονοικοκύρης μας;

Ὁ Κυπριανὸς ἐκολακεύθη.

— Λοιπὸν τὸν ξεύρεις τὸν δρόμο. Ἐμπρός!

Ὁ μικρὸς ἐφορτώθη τὸν σάκκον καὶ ἔτρεχε πρὸ τοῦ Κυπριανοῦ.

Οὗτος βαδίζων διελογίζετο. Ἦτο φυσικὸν ἀναντιρρήτως ὅτι δὲν ἐγνώριζεν ὅλους τοὺς ἐνοικιαστὰς τῆς οἰκίας του, ἀλλ' οὗτοι βεβαίως τὸν ἐγνώριζον. Τὰ παιδία πρὸ πάντων εἶνε περίεργα καὶ ἔχουσι καλὴν μνήμην. Περιειργάσθη τὸ παιδίον καὶ ἔμεινεν εὐχαριστημένος. Ἀλλ' ἡ ἔμφυτος εἰς τὸ δαπανᾶν περίσκεψις αὐτοῦ ἀφυπνίσθη πάλιν.

— Τί θέλεις διὰ τὸν κόπον σου; ἠρώτησε κατὰ τὸ ἥμισυ σοβαρῶς καὶ κατὰ τὸ ἥμισυ παίζων.

— Ὅ,τι σᾶς ἀρέσει, εἶπε τὸ παιδίον μετριοφρόνως.

— Δὲν μοῦ λές, ἡ μητέρα σου σὲ στέλλει 'ς αὐτὴ τὴν δουλειά;

— Θεὸς φυλάξοι! Συφορά μου σὰν τὸ μάθῃ!

— Ὥστε ἐργάζεσαι διὰ δικό σου λογαριασμόν. Ἀγαπᾷς πολὺ τὰ γλυκά, φαίνεται. Αἴ; ἢ μήπως ἄρχισες καὶ πίνεις καπνό;

— Ὄχι! ἀπήντησεν ἡσύχως τὸ παιδίον.

Εἰς τὸ βραχὺ ἐκεῖνο „Ὄχι" ἐνυπῆρχε τι πλεῖον συνήθους ἀρνήσεως, ἀλλ' ὁ κύριος Κυπριανὸς δὲν ἦτο διόλου δυνατὸς ψυχολόγος.

— Καὶ τί τὰ κάμνεις λοιπὸν τὰ λεπτά;

— Τὰ φυλάγω.

— Διὰ τί;

Τὸ παιδίον ἔμεινε σιωπῶν. Δὲν ἤθελε προφανῶς νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Κυπριανὸς δὲν τὸ ἐπίεσε. Ἔφθασαν ἐν σιγῇ εἰς τὴν οἰκίαν, τὸ δὲ παιδίον ἔστη εἰς τὸν πυλῶνα καὶ ἀπέθηκε τὸν σάκκον. Ὁ Κυπριανὸς ἐξέβαλε νόμισμα εἴκοσι κρώυτσερ, δείξας δ' αὐτὸ διὰ μέσου τῶν δακτύλων εἶπε·

— Γιὰ τήρα το, αὐτὸ θὰ σοῦ δώσω γιὰ τὸν κόπο σου.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ παιδίου ἐξήστραψαν.

— Θὰ σοῦ δώσω κ' ἕνα ἄλλο, ἂν μοῦ εἰπῇς, διατί φυλάγεις τὰ λεπτὰ ποῦ κερδίζεις. Ἀλλὰ ἂν δὲν μοῦ τὸ εἰπῇς, θὰ γυρίσῃς σπίτι μὲ ἄδεια χέρια, καὶ θὰ τὸ πῶ καὶ τῆς μητέρας σου πῶς κουβαλᾷς πράγματα χωρὶς τὴν θέλησί της.

Ὁ Κυπριανὸς ἠστεΐζετο, ἀλλ' εἰς τὸ παιδίον ἡ ἄποψις ἐφάνη τραγική.

Δάκρυα ἀνέβλυσαν ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του, καὶ ἐμφόβως ἐψιθύρισε:

Ἀφ' οὗ θέλετε να τὸ μάθετε . . . . νά, ... θέλω ν' ἀγοράσω τὸν „Καρυδοσπάστη" . . γι' αὐτὸ φυλάγω τὰ λεπτά.

Ὁ Κυπριανὸς ἕνα μόνον „καρυδοσπάστην" ἐγνώριζε, ἐκεῖνον διὰ τοῦ ὁποίου σπάνουν τὰ καρύδια.

Ἔμεινεν ἔκπληκτος λοιπὸν διὰ τὸ τερατῶδες τοῦ πόθου.

— Παιδί! εἶπε καθ' ἑαυτόν, ἔλαβε τὸν σάκκον, ἐξέβαλε καὶ δεύτερον ἀργυροῦν νόμισμα καὶ ἔδωκεν ἀμφότερα εἰς τὸ παιδίον.

— Ἀγόρασε λοιπὸν τὸν καρυδοσπάστη σου! εἶπεν ἀποφέρων τὸν σάκκον.

Θαῦμα πῶς τὸ παιδίον δὲν ἀνεπήδησεν ἐκ τῆς χαρᾶς. Τηλικαύτη ἦτο ἡ ἀπροσδόκητος εὐτυχία του! . .

— Μικρέ, κάτι ἤθελα νὰ σ' ἐρωτήσω ἀκόμη. Πῶς σὲ λέγουν;

— Πέτρο Βίλδη, ἐφώνησε τὸ παιδίον καὶ ἐγένετο ἄφαντον εἰς τὰ βάθη τῆς σκοτεινῆς αὐλῆς.

* * *

Ὁ Κυπριανὸς εἶχε πρὸ πολλοῦ λησμονήσῃ τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο.

Ἦτο χειμών, μικρὸν πρὸ τῶν Χριστουγέννων· ἔξω ἔπιπτε χιών· αἱ ὕαλοι τῶν παραθύρων εἶχον διακοσμηθῇ ὑπὸ κρυσταλλωδῶν ἀνθέων, καὶ παγερὸς ἄνεμος ἔπνεεν εἰς τὰς ὁδούς. Εὐάρεστος θερμότης ἐπλήρου τὸ δωμάτιον τοῦ Κυπριανοῦ, ἀλλ' ἐν τούτοις ὁ ἀὴρ ἦτο καθαρός, ἐπεκράτει δηλαδὴ ἡ γνωστὴ ἀτμόσφαιρα δωματίου, ὅπερ καλῶς ἀερισθὲν ἐθερμάνθη δεόντως. Ἦτο ὀγδόη ὥρα τῆς πρωΐας. Ὁ Κυπριανὸς δὲν εἶχε σήμερον γραφεῖον. Ἠγνόει καὶ ὁ ἴδιος τί εἶχε, βάρος τι ἐπίεζεν αὐτόν, τὸ ἄηθες συναίσθημα τῆς μονώσεως εἶχε καταλάβῃ αὐτὸν τὴν ἡμέραν ἐκείνην μετὰ μυστηριώδους δυνάμεως. Τὸν κοιτωνίτην του φορῶν ἐκάθητο εἰς ἀνάκλιντρον, ἐρρόφα θερμὸν τεῖον, καὶ ἐκάπνιζεν ἐκ μακρᾶς καπνοσύριγγος. Ἡ γηραιὰ Κατερίνα, ἡ οἰκονόμος αὐτοῦ, ἐτακτοποίει τὸν νιπτῆρα. Εἶχεν ἤδη πρὸ πολλοῦ περατώσῃ τὸ ἔργον της, ἀλλ' ἔμενεν, ὡς ν' ἀπῄτει κάτι ἐκεῖ τὴν παρουσίαν της. Δὶς ἢ τρὶς εἶχεν ἤδη ἀποπειραθῇ νὰ ὁμιλήσῃ, ἀλλὰ συνέσχεν ἑαυτήν, διότι προφανῶς ἠγνόει πῶς ν' ἀρχίσῃ, τοῦθ' ὅπερ ἐπηύξανε τὴν δυσθυμίαν της.

Ὁ Κυπριανὸς ἐκράτει ἀνοικτὸν πρὸ αὐτοῦ χονδρὸν βιβλίον. Ἐν αὐτῷ ὀνόματα μόνον καὶ ἀριθμοὶ ἐφαίνοντο. Ὁ ἀναγνώστης ἐμάντευσεν ἤδη βεβαίως, ὅτι ἦτο τὸ κατάστιχον τῶν ἐνοικίων, ἐν ᾧ ἐσημειοῦντο πάντες οἱ ἐνοικιασταὶ τῆς οἰκίας. Μεγάλας τολύπας καπνοῦ ἐκβιάλλων τοῦ στόματός του, ἔστρεφεν ἀνιαρῶς τὰ φύλλα, ἀλλ' αἴφνης ἔμεινεν ἀκίνητος, συνέπτυξε περισσότερον τὸ μέτωπόν του καὶ ἀνεφώνησε·

— Σὲ παρακαλῶ, Κατερίνα, δὲν μοῦ λὲς τί ἄνθρωποι εἶνε αὐτὴ οἱ οἰκογένεια Βίλδη; Χρωστοῦν τώρα σωστὲς δύο τριμηνίες. Δὲν μπορεῖ νὰ πάγῃ ἔτσι αὐτὴ ἡ δουλειά! . . .

Αὐτὸ ἤθελε καὶ ἡ Κατερίνα!

— Ναί, ἀλήθεια, δὲν θὰ πάγῃ πολύ, ἔτσι θαρρῶ κ' ἐγώ, ἀπήντησε τραχέως. Κάνετε γρήγορα, ρίξετέ της μιὰ ὥρα προτήτερα τοὺς ἀνθρώπους 'ς το δρόμο, εἰδεμὴ δὲ θὰ προφθάσετε, γιατὶ πρὶν νὰ πάρετε τὰ λεπτά σας οἱ κακόμοιροι θὰ ἔχουν πεθάνῃ τῆς πείνας.

Ὁ Κυπριανὸς ἔρριψε τὸ βιβλίον ἐκ τῶν χειρῶν καὶ παρετήρει ἔκπληκτος τὴν Κατερίναν.

— Ἀπὸ κείνους λοιπόν, ποῦ ῥίπτουν τοὺς ἀνθρώπους 'ς τὸ δρόμο εἶμαι ἐγὼ Κατερίνα; γιὰ τέτοιον μ' ἔχεις;

Εἶχε θυμώσῃ πράγματι. Ἦτο μὲν οἰκονόμος ὁ Κυπριανός, ἀλλὰ δὲν εἶχε σκληρὰν καρδίαν.

— Κατὰ πῶς φαίνεται σήμερα εἴχατε αὐτὴν τὴν ὄρεξι, ἀπήντησε δριμέως ἡ Κατερίνα. Ὁ Κυπριανὸς ἐγίνωσκε κάλλιστα τὴν γηραιάν του οἰκογόμον, ἧς τὸ τραχὺ ἐξωτερικὸν ἐνέκλειεν ἀγαθὴν καρδίαν, διὰ τοῦτο δὲν παρωξύνθη περισσότερον.

— Δὲν εἶνε διὰ τὰ λεπτά, εἶπε μετὰ μικρόν, μὲ δύο τέτοιες τριμηνίες οὔτε γίνεται κανεὶς οὔτε ξεγίνεται, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ τοὐλάχιστον ἕνας νὰ ζητήσῃ συγχώρησι — μὲ ξέρεις σὺ Κατερίνα — νὰ τὸ πάρω κ' ἐγὼ πρὸ ὀφθαλμῶν, ἀλλ' αὐτὴ ἡ σιωπή των εἶνε ἀνάρμοστος, εἶνε πρόστυχη, δι' αὐτὸ κ' ἐγὼ θὰ τοὺς κοινοποιήσω ἔξωσι.

— Ὡς τόσο νὰ ποῦ ῥίχνετε τοὺς ἀνθρώπους 'ς τὸ δρόμο! εἶπε γογγύζουσα ἡ Κατερίνα. Ὅσω γρηγορώτερα τόσῳ καλλίτερα. Συγχώρησι! Κάποιος ἔπρεπε νἄρθῃ νὰ ζητήσῃ, μὰ ποιός; Ἡ γρηὸ εἶνε 'ς τὸ στρῶμα δυὸ μῆνες τώρα, τὸ μικρὸ δὲν καταλαβαίνει τίποτα ἀπ' αὐτά, καὶ τὸ κορίτσι — ἄχ, Χριστὲ καὶ Παναγία, πάγει ποτὲ γιὰ μιὰ τέτοια δουλειὰ νἄρθῃ ἕνα κορίτσι, 'ς τὴν κάμαρα ἑνὸς ἀνύπανδρου; Ἀταίριαχτο πρᾶγμα!

Ἡ Κατερίνα ἐτόνισεν ἰδιαζόντως τὰς λέξεις *ἑνὸς ἀνύπανδρου.*

— Μήπως εἶμαι κανένας Δὸν Ζουαν ἐγώ; ἀπήντησεν ὁ Κυπριανός· εἶμαι γεροντοπαλήκαρον, καὶ γεροντοπαλήκαρον ἐννοῶ νὰ μείνω· κατάλαβες;

— Τόσῳ τὸ χειρότερο. Κοντολογῆς, τὸ κορίτσι δὲν κάνει νἄρθῃ 'ς τὴν κάμαρά σου, δὲν ταιριάζει, εἶνε ἄπρεπο πρᾶγμα, ὅλο τὸ σπίτι θὰ βοῦξῃ, καὶ θἄβγῃ τὄνομα τοῦ κοριτσιοῦ. Ποῦ ἀκούσθηκε τέτοιο πρᾶγμα; Μία κοπέλα νὰ πάγῃ 'ς ἕνα γεροντοπαλήκαρο καὶ νὰ τὸ παρακαλέσῃ νἄχῃ ὑπομονὴ γιὰ τὸ νοῖκι; Μὴν τὸ κάνετε αὐτό, θὰ ποῦν: „Ἐξηνταβελόνης δὰ κι' αὐτὸς ὁ ἄκαρδος!" μὴν τὸ κάνετε αὐτό, γιατὶ θὰ γείνῃ σούσουρο, καὶ θ' ἀκουσθοῦν βρώμικα, σιχαμερὰ λόγια — δὲν χαρίζει κανεὶς ἔτσι, 'ς τὸ βρόντο, τὸ νοῖκι σ' ἕνα ὥμορφο κορίτσι!

Ὁ Κυπριανὸς ἐξέβαλε τὴν καπνοσύριγγα τοῦ στόματός του. Ἔκλεισε τὸ βιβλίον καὶ ἠρώτησε λίαν ἀδιάφορος κατὰ τὸ φαινόμενον.

— Καὶ εἶνε εὔμορφη, ἀλήθεια, ἡ κόρη, Κατερίνα;

— Ὥμορφη; Ναί, εἶνε. Τώρα ὅμως ἐχάλασε· μὰ δὲν φταίει αὐτή.

— Τί ἐννοεῖς;

— Τὸ κακόμοιρο ἔγεινε πετσὶ καὶ κόκκαλο, ἡ φτώχια καὶ κακομοιριὰ δὲν εἶνε παῖξε γέλασε, βλέπεις· ποιὸς μπορεῖ νὰ βαστάξῃ σὲ τέτοια βασανισμένη ζωή; Ἡ καϋμένη ἡ Καικιλία εἶνε καλὴ κόρη καὶ φρόνιμη, κ' ἔχει εὔμορφα γαλάζια μάτια, μὰ κρῖμα ποῦ εἶνε πάντα κλαμμένα. Δὲν ξέρω, ὄχι δὲν ξέρω τί θ' ἀπογείνουν οἱ ἄμοιροι, μὰ ξέρω πῶς δὲ θἄχουνε χαρούμενα Χριστούγεννα.

— Καὶ τί ἄνθρωποι εἶνε; ἠρώτησεν ὁ Κυπριανὸς οὐχὶ ἄνευ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος.

— Φτώχια, μεγάλη φτώχια, ἀφέντη. Ὁ πατέρας ἤτανε ὑπάλληλος 'ς τὸ ταχυδρομεῖο. Πέθανε ἔξαφνα, καὶ δὲν ἀφῆκε ἄλλο τίποτε παρὰ χρέη. Ἡ μητέρα εἶνε ἀπὸ καλὴ οἰκογένεια, μὰ παντρεύθηκε χωρὶς τὴ θέλησι τῶν γονέων της, καὶ δὲν πῆρε προῖκα λεπτὸ τσακισμένο. Αὐτὸ πλειὰ ὅλοι τὸ ξέρουν· ὅπου φτώχια δὲν μπορεῖ νὰ γείνῃ νοικοκυροσύνη. Τοὺς πῆραν 'ς τὴ μέση τὰ παιδιὰ — μὰ γιὰ τὴν καλή τους μοῖρα πέθαναν, καὶ μονάχα δύο ἔμειναν· τὸ πρῶτο, ἡ Καικιλία καὶ τὸ μικρότερο, ὁ Πέτρος. Παιδιὰ κατά πως πρέπει, καλοαναθρεμμένα! Τὸ κορίτσι δὲν τὴν 'ντρέπεται τὴν δουλειά, μὰ ποῦ νὰ βρῇ; Ράβει ἀπ' τὸ πρωῒ ὡς τὸ βράδυ, μὰ τί βγάζει δὰ σήμερα τὸ βελόνι; Θὰ χαλάσῃ τὰ μάτια της. Τὸ μικρὸ εἶνε 'λίγο ἄγριο, 'σὰν ὅλα τὰ παιδιά. Καὶ ζῇ μὲ πολλὴ ἀγάπη αὐτὴ ἡ φαμίλια, καὶ τὸ ἀγόρι τ' ἀγαποῦν πολὺ μάνα καὶ κόρη. Τὸ παιδὶ ἔχει μεγάλο ζῆλο 'ς τὰ γράμματα. Μὰ οὔτε ἀπὸ τὸ νοῦ τους περνᾷ νὰ τὄ σπουδάσουν. Αὐτοὶ δὲν ἔχουν νὰ φάγουν οἱ ἄμοιροι· τώρα δὰ ποῦ ἔπεσε 'ς τὸ κρεββάτι ἡ γρηὰ ἔβαλαν κι' ὅλα τὰ πράγματά της ἐνέχυρο.

— Καὶ τὸ παιδὶ τί θὰ τὸ κάμουν;

— Θὰ τὸ βάλουν μαθητοῦδι 'ς ἕνα βιβλιοπωλεῖο.

— Καὶ διατὶ σὲ βιβλιοπωλεῖο καὶ ὄχι σ' ἄλλη δουλειά;

— Νά, γιατί. Τὸ παιδὶ εἶνε τρελλαμένο μὲ τὰ βιβλία. Αὐτὸ τὸ πάθος τὸ κληρονόμησε ἀπὸ τὸν πατέρα του. Δὲν μπορεῖ νὰ βάλῃ κανεὶς μὲ τὸ νοῦ του τί σοφίζεται, τί ἠμπορεῖ νὰ κάνῃ γιὰ ἕνα βιβλίο. Ἡ γρηὰ ἔλεγε πάντα στενάζοντας: „Ἄχ, αὐτὰ τὰ βιβλία! Αὐτὰ τὰ βιβλία! Ὁ ἄνδρας της ἤθελε να τἄχῃ ὅλα, ὅσα περνοῦσαν ἀπ' τὰ χέρια του. Ἔμειναν κἄμποσα βιβλία 'δικά του. Τὰ περισσότερα τὰ πούλησαν ἅμα πέθανε, μὰ ἔπρεπε ν' ἀκοῦστε τί φωνὲς καὶ τί κακὸ ἔκαμε ὁ Πέτρος. Ἔκλαιε, ξεφώνιζε, καὶ κἄλλιο εἶχε νὰ ξεσχίσῃ ἕνα βιβλίο παρὰ νὰ τ' ἀφήσῃ νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ σπίτι. Τῶχει τὸ αἷμά τους φαίνεται. Καὶ τώρα ποῦ βρίσκονται σὲ τέτοιο χάλι, κἄλλιο ἔχει νὰ μείνῃ νηστικὸ παρὰ νὰ τοῦ ἀγγίξῃ κἀνεὶς τὰ βιβλία του. Γι' αὐτὸ σκέφθηκε καὶ ἡ γρηά: „Ἂς γείνῃ βιβλιοπώλης· 'ς ὅλη τὴ ζωή του θἄχῃ μὲ βιβλία νὰ κάνῃ, κι' ἂς μὴν εἶνε καὶ δικά του." Ἄχ! αὐτὰ τὰ βιβλία! . . . .

Ἡ Κατερίνα ἀπεμακρύνθη καὶ ὁ Κυπριανὸς ἔμεινε μόνος.

(ἕπεται τὸ τέλος.)

Η ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΤΗΣ ΦΩΝΗΣ.

(τέλος.)

Πῶς θὰ εἶνε ὁ κόσμος κκτὰ τὸν ἠλεκτρικὸν αἰῶνα; Πολλάκις ἤδη ἐπεχείρησαν εὐφάνταστοι συγγραφεῖς καὶ διηγηματογράφοι νὰ παράσχωσιν εἰκόνα τινὰ τοῦ μέλλοντος βίου τῆς ἀνθρωπότητος, περιγράφοντες σκηνάς τινας ἐκ τοῦ μεγάλου αἰῶνος τῶν τελειοτάτων ἐφευρέσεων καὶ ἀνακαλύψεων· ἀλλὰ τὰ πλεῖστα ἐν ταῖς περιγραφαῖς ταύταις ἦσαν οὐ μόνον εὐφάνταστα ἀλλὰ καὶ φαντασιώδη, τοῦτ' ἔστιν ἀνῆκον εἰς τὸ βασίλειον τῶν μύθων. Καὶ ὅμως ὁ χρόνος, καθ' ὃν ὁ βίος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους θὰ ὑποστῇ μεγάλας μεταβολὰς καὶ οὐσιώδεις διαμορφώσεις ὑπὸ τὴν ἀνυπολόγιστον ἐπίδρασιν τῆς μεγάλης τριάδος, τοῦ τηλεγράφου, τοῦ τηλεφώνου, καὶ τοῦ φωνογράφου — ὁ χρόνος οὗτος δὲν εἶνε μακράν. Οἱ πλεῖστοι τῶν συγχρόνων, ἴσως τὰ τρία τέταρτα τῶν νῦν ἔτι ζώντων, θὰ παραστῶσιν αὐτόπται μάρτυρες τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Ὅπως εἰσέλθωμεν εἰς τὸν αἰῶνα ἐκεῖνον, ἓν μόνον βῆμα λείπει: ἡ πρακτικὴ χρησιμοποίησις τοῦ φωνογράφου.

Ἡ συχνοτάτη ἐν τῷ μέλλοντι χρῆσις καὶ ἐφαρμογὴ τῆς νέας ταύτης ἐφευρέσεως ὑπεδηλώθη ἤδη ἀνωτέρω: Εἰς πλείστας περιστάσεις ὁ φωνογράφος θὰ χρησιμοποιῆται ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ. Πλειστάκις παρουσιάζονται περιστάσεις, καθ' ἃς δι' ἰσχυροὺς λόγους ἐπιθυμοῦμεν ν' ἀνακοινῶμεν εἰ δυνατὸν τοῖς ἡμετέροις ἀνταποκριταῖς προφορικῶς, οὐχὶ ἐγγράφως, σπουδαίαν τινὰ ὑπόθεσιν. Ὁποίαν εὐκολίαν παρέχει ἡμῖν πρὸς τοῦτο ἡ μηχανὴ τοῦ Ἔδισον! Πόσην ἀσφάλειαν ἐν τῇ ἀνακοινώσει σπουδαιοτάτων ὑποθέσεων, ἐμπορικῶν, διπλωματικῶν, στρατιωτικῶν, δικαστικῶν κτλ.! Ἔγγραφοι ἐπιστολαὶ δύνανται νὰ πλαστογραφηθῶσι, καὶ αἱ μᾶλλον μυστηριώδεις συμβολικαὶ γραφαὶ ν' ἀποσφραγισθῶσι καὶ παραχαραχθῶσιν, ἀλλ' ἡ φωνὴ ἑκάστου ἀνθρώπου, ὁ ἰδιάζων εἰς ἕκαστον φθόγγος, εἶνε τὸ χαρακτηριστικώτατον καὶ ἀσφαλέστατον γνώρισμα τῆς ταυτότητός του, ὅπερ οὐδεὶς ἄλλος δύναται ν' ἀπομιμηθῇ. Πόσον δὲ ἐγκάρδιος θὰ εἶνε ἡ μεταξὺ μεμακρυσμένων συγγενῶν καὶ φίλων διὰ τοῦ φωνογράφου ἐπικοινωνία! Ὁποίαν χαράν, ὁπόσην συγκίνησιν θὰ ᾐσθανόμην, ἂν ἤκουον σήμερον παρὰ τῆς μακρὰν ἀπούσης μητρός μου ἐγκάρδιόν τινα χαιρετισμόν „Καλημέρα παιδί μου!" ἂν ἤκουον τὴν προσφιλῆ καὶ περιπόθητον φωνήν της, ἣν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον δὲν ἤκουσα! Ὁποία εὐτυχία, ὁποῖα αἰσθήματα ἅγια καὶ ἱερὰ θὰ διηγείροντο εἰς τὸν ἐν τῇ ἀλλο-

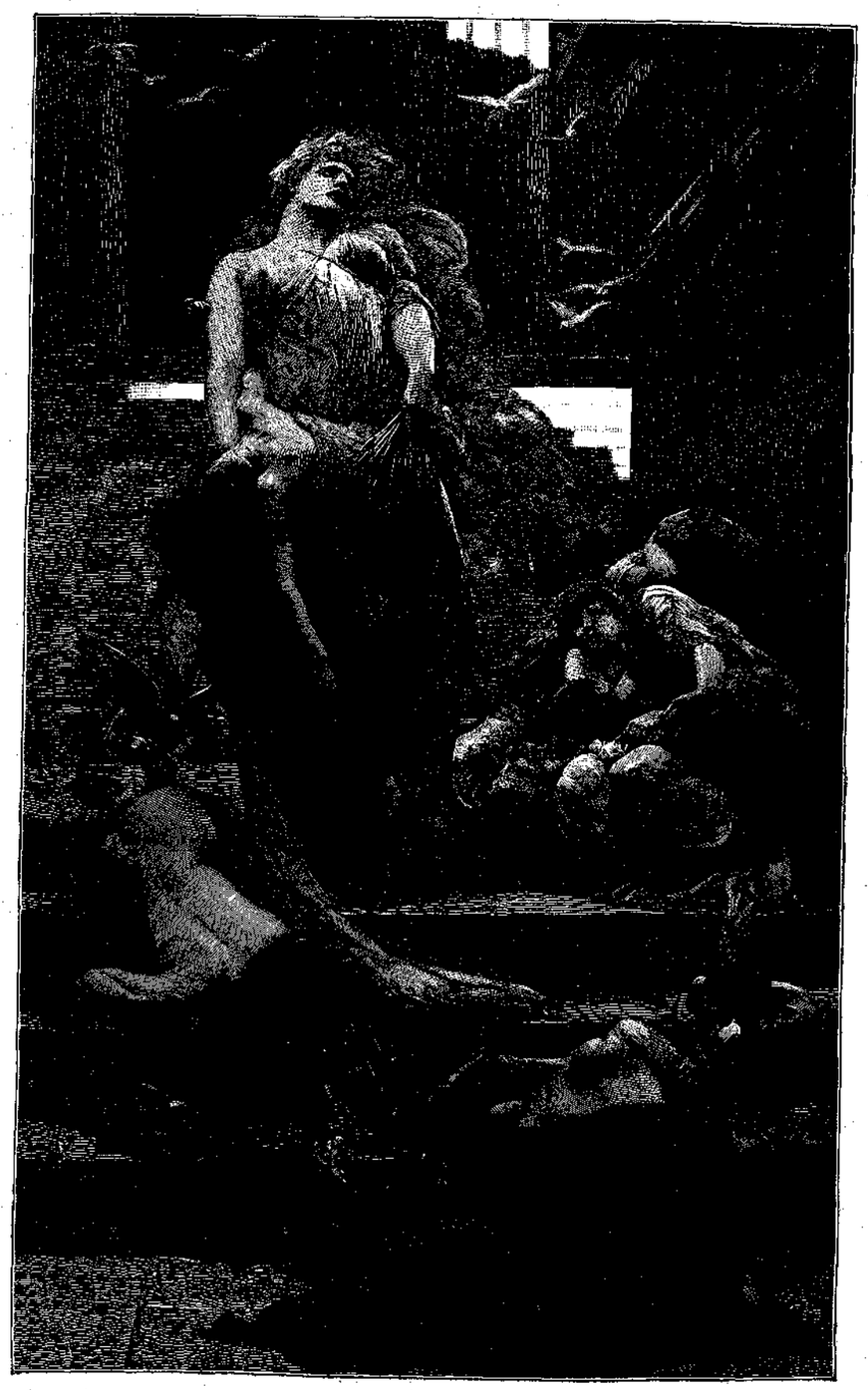

Η ΝΙΟΒΗ.

Εἰκὼν ὑπὸ J. Solomon.

δαπῇ βιοῦντα Ἕλληνα, μεταξὺ ἀνθρώπων ξένων καὶ ἀδιαφόρων, ἂν ἠδύνατο κατ' ἀρέσκειαν, καθ' οἵαν δήποτε ὥραν καὶ στιγμήν, ν' ἀκούῃ ἐν τῷ δωματίῳ του τὰς προσφιλεῖς διαλέξεις τῶν συγγενῶν του, τοῦ πατρός, τῆς μητρός, τῶν ἀδελφῶν, τῶν φίλων του! Καὶ πόσον ἴσως θὰ ἐπέδρα τοῦτο ἐπὶ τοῦ χαρακτῆρός του! Πάντα ταῦτα κατέστησε δυνατὰ καὶ πραγματοποιήσιμα ἡ μεγαλοφυὴς ἐφεύρεσις τοῦ Ἔδισον, ὁ φωνογράφος.

Ἀλλ' ἡ φωνογραφικὴ συνδιάλεξις μεταξὺ μεμακρυσμένων συγγενῶν καὶ φίλων δὲν θὰ εἶνε προνόμιον μόνων τῶν πλουσίων, τῶν δυναμένων ν' ἀγοράσωσι τὴν τώρα βεβαίως οὐχὶ εὐθηνὴν συσκευὴν τοῦ φωνογράφου. Θὰ ἱδρυθῶσιν εἰς δημοσίας θέσεις φωνογραφικαὶ συσκευαὶ ὡρισμένου μεγέθους πρὸς κοινὴν χρῆσιν ἀντὶ μικρῶν τελῶν, καὶ ὅπως σήμερον ὑπάρχουσι δημόσια τηλεγραφεῖα καὶ τηλεφωνεῖα, οὕτω θὰ ὑπάρχουσιν ἐν τῷ μέλλοντι δημόσια φωνογραφεῖα. Ἐν τοῖς σιδηροδρόμοις θὰ ὑπάρχωσιν ὡσαύτως πρόχειροι φωνογραφικαὶ συσκευαὶ μετὰ τῶν ἀναγκαίων κυλίνδρων καὶ τῶν πρὸς ταχυδρομικὴν ἀποστολὴν καταλλήλων κιβωτίων, πρὸς χρῆσιν τῶν ταξειδευόντων. Ἐνῷ μέχρι τοῦδε οἱ ταξειδεύοντες διὰ τοῦ σιδηροδρόμου δύνανται μόνον ν' ἀναγινώσκωσιν, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ γράφωσιν εὐχερῶς ἕνεκα τοῦ διηνεκοῦς κλονισμοῦ, ἐν τῷ μέλλοντι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν θὰ χρησιμοποιῶσι τὸν καιρόν των πρὸς διεκπεραίωσιν τῆς ἀλληλογραφίας των, ἥτις ἐννοεῖται θὰ εἶνε μόνον φωνογραφική.

Οἱ μεμυημένοι γινώσκουσιν ὅτι τὸ κυριώτατον ἐλάττωμα τῶν γραφέων καὶ γραμματέων εἶνε ὅτι ἀπουσιάζουσι καθ' ἣν ἀκριβῶς ὥραν ἡ ὑπηρεσία αὐτῶν εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖα. Οἱ πολυάσχολοι καὶ πολυπαθεῖς ἐκεῖνοι ἄνθρωποι, οἵτινες δὲν ἔχουσι ποτὲ καιρὸν νὰ γράφωσιν ἰδιοχείρως τὰς ἐπιστολάς των ἀλλ' ὑπὸ μυρίων περισπασμῶν κατατρυχόμενοι ἀναγκάζονται νὰ ἐμπιστεύωνται εἰς ὑπαλλήλους τὰς ὑποθέσεις των, θὰ εὑρίσκωσιν ἐν τῷ φωνογράφῳ ἀείποτε πρόθυμον, ἕτοιμον, πιστόν, ἀκάματον γραμματέα, πολύτιμον βοηθὸν καὶ συνεργάτην, ὅστις θὰ εἶνε συγχρόνως εὐθηνός, ἀξιόπιστος καὶ ἐχέμυθος.

Εἶσαι συγγραφεὺς ἢ ποιητὴς ἔχων πολλὰς ἰδέας ἀλλ' ἀσθενὲς μνημονικόν. Μέχρις οὗ ἑτοιμάσῃς τὰ πρὸς γραφὴν ἀναγκαῖα, αἱ ἰδέαι σου, ἂν μὴ ἐλησμονήθησαν ἐντελῶς, ἀλλ' ἀπέβαλον ἴσως τὴν αὐθορμήτως ἐκ τοῦ στιγμιαίου ἐνθουσιασμοῦ καὶ οἴστρου ἐκπηγάζουσαν δύναμιν τῆς ἐκφράσεως ἢ τὴν φυσικὴν καὶ ἀβίαστον χάριν, ὅπως ἡ χρυσαλλίς, συλλαμβανομένη ἀΐφνης ὑπὸ βιαίων χειρῶν, ἀποβάλλει τὸν λεπτὸν τῶν πτερύγων της χνοῦν. Διὰ σὲ ὁ φωνογράφος ἔχει ἀνεκτίμητον ἀξίαν. Εἰς αὐτὸν μόνον δύνασαι ν' ἀποταμιεύσῃς ζωντανὰς καὶ ἀβλαβεῖς τὰς ἰδέας σου κατὰ τὴν εὐτυχῆ δημιουργικὴν στιγμήν. Πρὸς τοῦτο ἀρκεῖ μόνον νὰ σκέπτεσαι μεγαλοφώνως.

Εἶσαι διευθυντὴς μεγάλου τινὸς καταστήματος καὶ δὲν ἔχεις καιρὸν νὰ γράφῃς ἰδιοχείρως τὰς ἐπιστολάς, τὰς διατάξεις, τὰς παραγγελίας, τὰ σχεδιά σου. Ὁ γραφεὺς ἢ καὶ ὁ στενογράφος σου δὲν δύναται πάντοτε νὰ σὲ παρακολουθῇ πιστῶς, ἴσως δὲ καὶ ὁ λυσσαλέος σκαρφισμὸς τῆς γραφίδος του σὲ καθιστᾷ νευρικόν. Αἱ ἐντολαί σου παρεννοοῦνται ἴσως ὑπὸ τῶν συνεργατῶν ἢ ὑπαλλήλων σου καὶ μεταβιβάζονται περαιτέρω ἀνακριβῶς ἢ καὶ πολλάκις ἐκτελοῦνται ὅλως ἀντιθέτως πρὸς τὴν θέλησίν σου. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ φωνογράφος εἶνε διὰ σὲ ἀπαραίτητος. Δύνασαι νὰ ἐγκλεισθῇς μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ δωματίῳ σου καὶ νὰ τῷ ἐμπιστευθῇς ἡσύχως πάντα τὰ μυστικὰ τῆς ἐμπορικῆς σου συνειδήσεως.

Τὰ τέκνα ἡμῶν δὲν θ' ἀγνοῶσιν ὡς ἡμεῖς πῶς ὡμίλουν κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς τῆς παρελθούσης των ὑπάρξεως. Οἱ γέροντες θὰ δύνανται νὰ ἀκούωσι τοὺς λόγους καὶ τὰς ὁμιλίας τῆς παιδικῆς των ἡλικίας. Ὅπως σήμερον διατηροῦμεν λευκώματα φωτογραφιῶν, οὕτως ἐν τῷ μέλλοντι θὰ ἔχωμεν ὡς ὡραιότατον τούτων συμπλήρωμα τὰ φωνογραφικὰ λευκώματα, ἐν οἷς, μετὰ τῶν εἰκόνων τῶν συγγενῶν ἡμῶν καὶ φίλων, θὰ διαφυλάττωμεν καὶ τὰς φωνὰς αὐτῶν ὡς ἱερὰ κειμήλια.

Μεγάλας ὠφελείας θὰ παρέχῃ ὁ φωνογράφος καὶ εἰς τοὺς τυπογράφους, συντάκτας ἐφημερίδων, στοιχειοθέτας κτλ. Ὁ Ἔδισον κατεσκεύασε μάλιστα πρὸ μικροῦ καὶ εἰδικήν τινα φωναγραφικὴν συσκευὴν διὰ τοὺς στοιχειοθέτας. Ὁ φωνογράφος οὗτος ὑπαγορεύει βραδέως καὶ κατὰ μικρὰ διαλείμματα, προφέρων ἑκάστοτε δέκα λέξεις καὶ εἶτα σιωπῶν, μέχρις οὗ ὁ ἐργάτης προφθάσῃ νὰ τὰς στοιχειοθετήσῃ. Τοιουτοτρόπως ἡ ἀντιγραφὴ δυσαναγνώστων χειρογράφων διὰ τὸν στοιχειοθέτην εἶναι περιττή. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ ἀνταποκριταὶ τῶν ἐφημερίδων δύνανται ἀμέσως ν' ἀποστέλλωσι φωνογραφημένας τὰς ἀνταποκρίσεις των. Τὸ πρῶτον πείραμα διὰ τῆς νέας ταύτης συσκευῆς ἐγένετο ἐν τῷ τυπογραφείῳ τῆς ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἐκδιδομένης ἐφημερίδος „Κόσμου" (World), καὶ ἐπέτυχε πληρέστατα. Ὁ συντάκτης ὑπηγόρευσεν εἰς τὸν φωνογράφον ἄρθρον τι ἐξ ὑπογυίου· ἐν τῷ τυπογραφείῳ τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐστοιχειοθετήθη ἀμέσως ἐκ τοῦ φωνογράφου ὑπὸ ἠσκημένων ἐργατῶν, καὶ δὴ ἄνευ διαλειμμάτων, ἐλαττωθείσης μόνον τῆς περιστροφικῆς ταχύτητος τοῦ φωνογραφικοῦ κυλίνδρου.

Τοῦ φωνογράφου θὰ γίνεται χρῆσις καὶ ἐν τοῖς κοινοβουλίοις. Τί δὲν θὰ ἔδιδον σήμερον οἱ φιλολόγοι καὶ οἱ ἀρχαιολόγοι καὶ ἐν γένει πᾶς ἄνθρωπος, ἂν ἠδύνατο ν' ἀκούσῃ τὸν περὶ στεφάνου λόγον τοῦ Δημοσθένους, ὡς ἀπηγγέλθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀθανάτου ῥήτορος, μὲ τὴν ἰδιάν του φωνήν; Ἀλλὰ δυστυχῶς οὐδεὶς Ἔδισον ὑπῆρχε τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἐν τῷ μέλλοντι ὅμως, ἂν γεννηθῇ ποτε ἄλλος Δημοσθένης ἢ Κικέρων, οἱ λόγοι του θ' ἀκούωνται καὶ θὰ συνταράσσωσι τὰς καρδίας τῶν ἐπιγεννησομένων ἐπὶ αἰῶνας ὅλους.

Δὲν εἶναι καθόλου ἀπίθανον νὰ ἔχωμεν ἐν τῷ μέλλοντι καὶ φωνογραφημένα βιβλία. Κατὰ τοὺς ἀνωτέρω σημειωθέντας ἀριθμοὺς περὶ τῆς χωρητικότητος τῶν κηροστρώτων κυλίνδρων δυνάμεθα εὐκόλως νὰ ὑπολογίσωμεν καὶ νὰ βεβαιωθῶμεν, ὅτι πρὸς πλήρη φωνογράφησιν ἑνὸς μεγάλου μυθιστορήματος τοῦ Καρόλου Δίκκενς ἀρκοῦσι μόνον τέσσαρες ὁλόκληροι κύλινδροι. Ἡ φωνογράφησις βιβλίων θὰ εἶχεν ἴσως ὡς σκοπόν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὴν ἀντικατάστασιν τῶν ἀναγνωστῶν. Ἐνῷ σήμερον μόνοι οἱ πρίγκηπες καὶ οἱ πλούσιοι διατηροῦσιν ἀναγνώστας, ἡ πολυτέλεια αὕτη θὰ εἶνε εἰς τὸ ἑξῆς ἐφικτὴ καὶ εἰς τοὺς ἀπορωτέρους. Ἀλλὰ τὸ σπουδαιότατον κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην εἶνε ὅτι καὶ τὸ λεκτικὸν τῶν μυθιστοριῶν μας θὰ γείνῃ φυσικώτερον. Ὡς γράφονται σήμερον τὰ πλεῖστα τῶν μυθιστορημάτων καὶ διηγημάτων, μᾶς φαίνονται ἀνεκτά, μόνον καὶ μόνον διότι εἰμεθα συνειθισμένοι νὰ τὰ ἀναγινώσκωμεν ἐν σιωπῇ, ἀπὸ τοῦ χάρτου· ἀλλ' ὅταν συνειθίσωμεν νὰ τὰ ἀκούωμεν, τότε ὁ ἀφύσικος, σχολαστικός, ἐπιτετηδευμένος χαρακτὴρ τοῦ λόγου, „τὸ χάρτινον ὕφος", θὰ προσβάλλῃ πολὺ περισσότερον τὰ ὦτα καὶ τὴν καλαισθησίαν μας. Συγχρόνως ὅμως μὲ τὰ φωνογραφημένα βιβλία ἐπιτυγχάνεται καὶ ἄλλος τις πολὺ σπουδαιότερος σκοπός. Ὁ θέλων ν' ἀγοράσῃ τὴν φωνογραφικὴν ἔκδοσιν τῶν ἔργων μεγάλου τινὸς ποιητοῦ ἢ συγγραφέως (λ. χ. τοῦ Δάντε, τοῦ Γάσσου, τοῦ Σχίλλερ κτλ.), δὲν θ' ἀγοράσῃ βεβαίως τὰ φωνογραφήματα σχολαστικοῦ τινος δασκάλου, ἀλλὰ θὰ προτιμήσῃ τὴν ὑπὸ διασήμου τινὸς ἐν τῇ ἀπαγγελίᾳ καλλιτέχνου φωνογραφηθεῖσαν ἔκδοσιν τῶν ἔργων τούτων. Τοιουτοτρόπως οἱ φωνογραφικοὶ κύλινδροι, ἐφ' ὧν θὰ εἶναι γεγραμμένα τὰ ἀριστουργήματα τῆς παγκοσμίου φιλολογίας, θὰ εἶναι συγχρόνως αἰώνια ταμιευτήρια ἐντέχνου ἀπαγγελίας. Ὁ ἀγοράζων ἐν τῷ μέλλοντι τὸν Ὀθέλλον τοῦ Σαιξπήρου, θὰ ἔχῃ συγχρόνως εἰς τὴν διάθεσίν του καὶ τὴν θαυμασίαν ἀπόλαυσιν τῆς ἀπαραμίλλου τέχνης τοῦ Ρόσση. Ὡς πρὸς τὸν Ἀμλέττον δέ, θὰ προτιμᾶται ἴσως ἡ ὑπὸ τοῦ Booth φωνογραφημένη ἔκδοσις.

Ὅπως τῶν ἠθοποιῶν οὕτω καὶ τῶν ἀοιδῶν καὶ τῶν μουσικῶν καλλιτεχνῶν οἱ θρίαμβοι θ' ἀπαθανατίζωνται εἰς τὸ ἑξῆς κυριολεκτικώς. Συναυλίαι ἐξόχων μουσικῶν, ἄσματα περιφήμων ἀοιδῶν, μελοδράματα ὁλόκληρα θὰ μονιμοποιῶνται καὶ θὰ διαιωνίζωνται φωνογραφούμενα, καὶ εἶτα πολλαπλασιαζόμενα, ἀποστελλόμενα, πωλούμενα, ὅπως σήμερον τὰ λιθογραφημένα μουσικὰ τεμάχια.

Παραλείποντες ἐνταῦθα πάσας τὰς εὐκόλως ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ἐννοουμένας ὠφελείας, ἃς ὑπισχνεῖται ἡμῖν ὁ φωνογράφος, ἔν τε τῷ πρακτικῷ βίῳ καὶ ἐν ταῖς ἐπιστήμαις, περαίνομεν τὸν λόγον ἐπαναλαμβάνοντες ὅτι διὰ τῆς ἐφευρέσεως τοῦ Ἔδισον κατέστη ἀθάνατον πᾶν ὅτι ἦτο δυνατόν ν' ἀπαθανατισθῇ ἐκ τοῦ ὑλικοῦ καὶ φθαρτοῦ ἡμῶν μέρους. Ἐκεῖνος δέ, τὸν ὁποῖον ὁ φωνογράφος θὰ καταστήσῃ μετὰ μείζονος βεβαιότητος ἀθάνατον, εἶνε αὐτὸς ὁ μεγαλοφυὴς ἐφευρέτης, ὁ Θωμᾶς Ἄλβα Ἔδισον.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΚ ΝΑΖΑΡΕΤ.

Μετὰ τὴν Ἰερουσαλήμ, τὴν ἁγίαν ταύτην πόλιν, ἐν ᾗ ἄπειροι ἀναμνήσεις ἐκ τοῦ βίου καὶ τῶν παθῶν, τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ Λυτρωτοῦ βαθέως συγκινοῦσι παντὸς χριστιανοῦ τὴν καρδίαν, ἐπόθησα νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν Γαλιλαίαν, τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἡγιασμένης χώρας, ὅπερ ὑπῆρξε μετὰ τὰ Ἱεροσόλυμα τὸ κυριωδέστατον θέατρον τῆς δράσεως καὶ ἐνεργείας τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς. Κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτε ἡ Παλαιστίνη εὑρίσκετο ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Ῥωμαίων, ὠνομάζετο Γαλιλαία ὁλόκληρος ἡ πρὸς Βορρᾶν τῆς Σαμαρείας χώρα, ἡ ἐκτεινομένη μεταξὺ τῆς στενῆς φοινικικῆς ἀκτῆς καὶ τῆς ὑπὸ κλιμακωτῶν ὀρέων περιβαλλομένης γλαυκῆς λίμνης Γενησαρέτ, ἐνῷ πρότερον τὸ ὄνομα τοῦτο ἔφερε μόνον τὸ βόρειον μέρος τοῦ ὄρους Ναφθαλήμ.

Ἐκ τῶν πέντε γνωστῶν ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς πόλεων τῆς Γαλιλαίας, Ναζαρέτ, Κανᾶ, Καπερναούμ, Τιβεριάδος καὶ Ναΐν, ἡ πρώτη ὀνομασθεῖσα, ἡ Ναζαρέτ, εἶνε τὴν σήμερον ἀδιαφιλονεικήτως ἡ σπουδαιοτάτη. Ἀναχωρήσας ἐξ Ἱερουσαλὴμ μετὰ συνοδείας πολλῶν ἄλλων συμπεριηγητῶν, ἐφθάσαμεν περὶ τὸ ἑσπέρας εἰς τὸ φιλοφρόνως διὰ μέσου πυκνῶν ἐλαιοδένδρων καὶ συκῶν καὶ ὑπερμεγέθων κάκτων μὲ τὰς λευκάς του οἰκίας μακρόθεν χαιρετίζον ἡμᾶς πολίχνιον, κείμενον ἐν στενῇ τινι κοιλάδι. Ἀνὰ τὸν οὐράνιον θόλον ἀπήστραπτον ἐν μεγαλοπρεπεῖ μαρμαρυγῇ αἱ ἀπειράριθμοι στρατιαὶ τῶν ἀστέρων καὶ ἡ σελήνη ἔχεε τὸ ἱλαρὸν αὐτῆς φέγγος ἀνὰ τὴν ἀγρίαν καὶ βραχώδη περίχωρον, δεικνύουσα ἡμῖν τὴν ὁδὸν τὴν ἄγουσαν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν. Ἡ ὁδὸς αὕτη εἶνε τοσοῦτον δύσπορος καὶ ἀθλία, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ ἵπποι οἱ συνειθισμένοι εἰς τοιαύτας ἐκδρομὰς ἠναγκάζοντο πολλάκις νὰ σταματῶσι, μετὰ μεγάλης προσοχῆς ἀναζητοῦντες θέσιν κατάλληλον, ὅπως τοποθετήσωσιν ἀσφαλῶς καὶ στερεῶς τὰς ὁπλάς των. Ἐνῷ μακρόθεν ἡ πόλις ἐφαίνετο σχετικῶς νέα καὶ καθαρά, ἅμα ὡς εἰσήλθομεν εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ ἐξητάσαμεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἀκριβέστερον τὰ κατ' αὐτήν, ἐλάβομεν τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἐντύπωσιν, ἣν παρέχουσιν εἰς πάντα Εὐρωπαῖον πᾶσαι ἀνεξαιρέτως αἱ πόλεις τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ ἀκαθαρσία εἶνε τοσοῦτον ἀχώριστος ἀπὸ τῶν πόλεων τούτων, ὥστε τὴν ἔλλειψιν αὐτῆς ἀδυνατοῦμεν καὶ νὰ φαντασθῶμεν. Ὅπως δὲ τὴν ἀκμὴν τῶν χωρῶν τούτων καὶ τὴν λαμπρὰν καὶ ἔνδοξον αὐτῶν ἱστορίαν εἰς μεμακρυσμένους χρόνους ἀναζητοῦντες αἰσθανόμεθα ἀνέκφραστον ἡδονὴν καὶ γοητείαν, οὕτω καὶ αἱ πόλεις αὐταὶ τῆς Ἀνατολῆς, μὲ τοὺς λευκοὺς καὶ εὐκρινῶς ἐν τῷ κυανῷ θόλῳ τοῦ οὐρανοῦ διαγραφομένους, εὐμήκεις καὶ ῥαδινοὺς *μιναρέδες* των, τότε μόνον ἐξασκοῦσι τὸ ἰδιόρρυθμον αὐτῶν θέλγητρον εἰς ἡμᾶς τοὺς βαρβάρους τοῦ Βορρᾶ, ὅταν ὁρῶμεν αὐτὰς μακρόθεν. Τότε βλέπομεν πρὸ τῶν ὀμμάτων ἡμῶν πραγματουμένας τὰς θαυμασίας ἐκείνας εἰκόνας, ἃς ἐζωγράφησεν ἀνεξιτήλως ἐν τῇ νεαρᾷ ἡμῶν φαντασίᾳ ἡ ἀνάγνωσις τῶν μύθων καὶ τῆς ἱστορίας.

Τῇ ὑστεραίᾳ τῆς ἀφίξεως ἡμῶν, ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, ἤρξατο ἐκ νέου ἐν τῇ πόλει Ναζαρὲτ ἡ κωμῳδία ἤ, ἂν θέλετε, τὸ δρᾶμα τοῦ καθημερινοῦ βίου. Ἅμα ὡς αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ἐχρύσωσαν τὰς κορυφὰς τῶν μιναρέδων καὶ τοῦ κωδωνοστασίου τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας, ἤρχισαν οἱ πολυάριθμοι καὶ ἀδέσποτοι κύνες, οἱ ἐξαίρετοι οὗτοι καὶ ἀπαραίτητοι ὑγιονομικοὶ φύλακες τῶν ἀνατολικῶν πόλεων, νὰ γαυγίζωσι λυσσωδῶς, ἀφυπνίζοντες διὰ τῶν φοβερῶν ὑλακῶν των τοὺς εἰς χρυσᾶ ὄνειρα βεβυθισμένους βροτοὺς καὶ ἐπαναφέροντες αὐτοὺς εἰς τὴν σοβαρὰν πραγματικότητα. Τὰ πρῶτα ἀνθρώπινα ὄντα, ἅτινα ἐφάνησαν ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἦσαν γυναῖκες, ἔχουσαι τὰ πρόσωπα κεκαλυμμένα διὰ κυανῶν, κιτρίνων καὶ φοινικοχρόων πέπλων, δι' ὧν ἐφαίνοντο σπινθηροβολοῦντες μέλανες ὀφθαλμοί, καὶ παρέχουσαι διὰ τῆς ποικιλίας καὶ ζωηρότητος τῶν χρωμάτων φαιδράν τινα καὶ χαρμόσυνον ὄψιν εἰς τὰς πρωϊνὰς σκηνὰς τοῦ ἐν ταῖς ἀγυιαῖς βίου, εἰ καὶ αὐτῶν τῶν γυναικῶν ἡ ὕπαρξις εἶνε λίαν θλιβερὰ καὶ οὐδὲν ἔχει τὸ φαιδρὸν οὔτε τὸ χαρμόσυνον. Αἱ γυναῖκες αὗται συλλέγουσι ξύλλα ἐκ τῶν δασῶν καὶ τῶν περικειμένων ὀρέων καὶ καταβαίνουσι λίαν πρωὶ εἰς τὴν πόλιν, ὅπως πωλήσωσι τὰ μοχθηρὰ αὐτῶν ἐμπορεύματα. Μὲ τὰ ἐλεεινά των δέματα κάθηνται σιωπηλαὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ, περιμένουσαι περιδεῶς τὴν ἔλευσιν τῶν ἀγοραστῶν καὶ εἶτα ὠφελούμεναι ὀλίγα κερμάτια ἐπιστρέφουσιν οἴκαδε εὐχαριστημέναι. Πολὺ θορυβωδέστεροι τῶν ἐκ φύσεως καὶ συνηθείας συνεσταλμένων τούτων γυναίων εἶναι οἱ ἄνδρες, τὸ πολὺ ἐπικρατέστερον στοιχεῖον τῆς ποικίλης καὶ συμμίκτου ταύτης κοινωνίας, ἥτις ἀπὸ πρωΐας συναθροίζεται ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν αὐξάνει καὶ πληθύνεται δι' ἀείποτε ἀνακυπτόντων νεοφανῶν καὶ παραδόξων τύπων. Ἐν τῷ ποι-

κίλῳ ἐκείνῳ πλήθει πρὸ πάντων διακρίνονται οἱ ἐνηλάται καὶ βοηλάται, οἵτινες ἀκολουθοῦσι τὰ κτήνη των ἐκπέμποντες τραχείας καὶ ξενοφθόγγους κραυγάς, ὄχι τόσον ἵνα παροτρύνωσιν αὐτὰ εἰς ταχυτέραν πορείαν, ὅσον ἵνα ἱκανοποιῶσι τὴν ἐκ συνηθείας καὶ ἕξεως ἀπαραίτητον αὐτοῖς γενομένην ἀνάγκην τοῦ θορυβεῖν καὶ κραυγάζειν. Εἶτα ἔρχονται οἱ ἀρτοπῶλαι, οἱ ὑδροφόροι, οἱ ἐπωροπῶλαι καὶ οἱ ἄλλοι παντὸς εἴδους πραγματευταί, οἵτινες πάντες ἐξ ἀμίλλης μεθ' ὅσον οἷόν τε ὀξυτάτων κραυγῶν ἐγκωμιάζουσι τὰ ἐμπορεύματά των. Ἐν τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ τύρβῃ συχνότατα συμβαίνουσιν, ὡς εἰκός, ἔριδες καὶ ταραχαί, διότι οἱ Ναζαρηνοὶ εἶναι καὶ σήμερον ἔτι φιλέριδες καὶ ταραχοποιοὶ καὶ ὀχληροὶ ὅπως τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅτε οἱ λοιποὶ τῆς Παλαιστίνης κάτοικοι μετὰ περιφρονήσεως ἔλεγον περὶ αὐτῶν: „Τί δύναται ἐκ Ναζαρὲτ ἀγαθὸν εἶναι;" Ἀλλ' οἱ σημερινοὶ οὗτοι Ναζωραῖοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑψηλοῦ ἀναστήματος ἄνθρωποι, λιγνοί, καὶ γυμνόδες, εἶναι καὶ λίαν δειλοὶ καὶ περιορίζονται εἰς προφορικὰς ὕβρεις καὶ λοιδορίας, ἐν αἷς ἀναπτύσσουσιν ἀληθῶς θαυμασίαν δεινότητα. Μετ' ἀπιστεύτου εὐγλωττίας ἐκχέουσιν ἐναντίον ἀλλήλων ἐν μιᾷ στιγμῇ ὁρμητικώτατον ῥεῦμα ὑβριστικωτάτων λόγων κατὰ πρόσωπον, οὐδέποτε ὅμως ἔρχονται εἰς χεῖρας. Τοιουτοτρόπως ἐκτυλίσσονται ἀλληλοδιαδόχως ζωηρόταται σκηναὶ πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἐκπλήκτου Εὐρωπαίου παρατηρητοῦ. Εἰ καὶ ἡ πόλις αὐτὴ εἶνε μικρά, ἡ κίνησις ὅμως ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ταῖς ὁδοῖς αὐτῆς εἶνε ζωηροτάτη. Ἕκαστος δρόμος, καὶ ὁ στενώτατος καὶ πολυκαμπέστατος δρομίσκος ἐν Ναζαρὲτ παρέχει ἀείποτε νέας καὶ παραδόξους εἰκόνας. Ὁ τὴν Αἴγυπτον περιηγηθεὶς ξένος ὁδοιπόρος ἀναμιμνήσκεται κατὰ πᾶν βῆμα ἐν Ναζαρὲτ τῆς περιφήμου ἐν Καΐρῳ ὁδοῦ *Μούσκι*, ἥτις ἀπολαύει παγκοσμίου φήμης ἕνεκα τῆς ζωηροτάτης καὶ θορυβωδεστάτης ἐν αὐτῇ κινήσεως. Ἐννοεῖται οἴκοθεν ὅτι, ὅπως ἐν τῇ αἰγυπτιακῇ πρωτευούσῃ καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ ἀνατολικῇ πόλει, οὕτω καὶ ἐν Ναζαρὲτ τὰ καταστήματα τῶν μὴ πλανοδίων πραγματευτῶν καὶ μικρεμπόρων καὶ τὰ ἐργοστάσια τῶν τεχνιτῶν εἶναι οὕτω πως διηυθετημένα, ὥστε πᾶσαι αἱ ἐργασίαι καὶ πᾶσαι αἱ ὑποθέσεις ἐκτελοῦνται ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ, τοῦθ' ὅπερ συντελεῖ μεγάλως εἰς τὴν ἐπαύξησιν τῆς ποικιλίας καὶ ζωηρότητος τῶν ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐκτυλισσομένων σκηνῶν καὶ εἰκόνων. Μεταξὺ δὲ τοῦ κωματίζοντος, κραυγάζοντος καὶ θορυβοῦντος πλήθους τῶν ἀνθρώπων διολισθαίνουσιν οἱ ἀδέσποτοι κύνες, ἐπιτελοῦντες μετὰ ζήλου τὰς σπουδαίας αὐτῶν ὑποθέσεις. Αἴφνης παρελαύνει βραδέως σειρὰ καμήλων, φορτωμένων μὲ μακροτάτους δένδρων κορμοὺς ἢ μὲ λίθους βαρεῖς, ὁ δὲ χορὸς τῶν ἀπαραιτήτων ὄνων, ἀναπεμπόντων τὰς μελωδικὰς φωνάς των, εὑρίσκει ἐξ ὅλων των γωνιῶν τῆς πόλεως καὶ τῶν περιχώρων ζωηροτάτην ἠχὼ παρὰ τοῖς ὁμοιοπαθέσι συντρόφοις των.

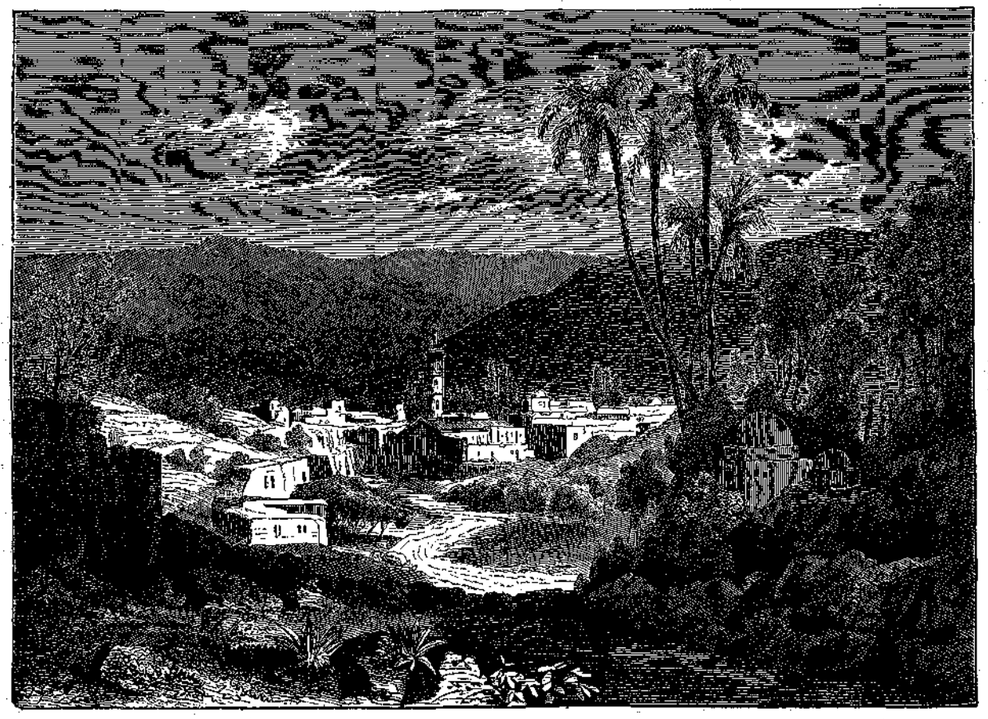

Η ΝΑΖΑΡΕΤ.

Ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς θορυβώδους ταύτης ἐν τῇ ἀγορᾷ κινήσεως εὑρίσκονται καί τινες ὅμιλοι ἀνθρώπων, οἵτινες διατελοῦσιν ἐν ἄκρᾳ ἠρεμίᾳ καὶ ἀκινησίᾳ καὶ μόνον γοερῶς κλαυθμυρίζοντες τείνουσι πρὸς τοὺς διαβάτας ἱκέτιδας τὰς χεῖρας. Οὗτοι εἶναι οἱ ἐπαῖται, τῶν ὁποίων πᾶσα πόλις τῆς Ἀνατολῆς ἔχει μεγάλην ἀφθονίαν καὶ οἵτινες διατρίβουσι κατὰ προτίμησιν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, εἰς τὰ ὁποῖα συχνάζουσι ξένοι. Οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς Ναζαρὲτ εὑρίσκεται μέγας ἀριθμὸς τῶν κατερρακωμένων τούτων ἀδελφῶν, οἵτινες κατὰ ὁμάδας καθήμενοι ἀποτελοῦσι ζωγραφικωτάτας, εἰ καὶ

θλιβεράς, εἰκόνας. Οἱ πλεῖστοι τῶν δυστυχῶν τούτων εἶναι, φυσικῷ τῷ λόγῳ, οἱ τυφλοί, οἵτινες ἀκριβῶς ἐν Παλαιστίνῃ εἶναι τοσοῦτον πολλοί, ὥστε εἶνε σπάνιον νὰ εὕρῃ τις ἐνταῦθα ἀνθρωπον, ἔχοντα ἀμφοτέρους τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑγιεῖς. Αἰτία τῆς μεγάλης διαδόσεως τοῦ κακοῦ τούτου εἶνε ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ἀκαθαρσία ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ αἰφνηδίως ἐπερχομένη μεταβολὴ τοῦ καιροῦ, πρὸ πάντων ὅμως ἡ ὀλεθρία δεισιδαιμονία, ἣν ἔχουσιν αἱ γυναῖκες τῶν Ἀράβων, νὰ μὴ ἀποσοβῶσι τὰς μυίας αἵτινες καλύπτουσιν ἐντελῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν τέκνων των, φοβούμεναι μήπως ἐκθέσωσιν αὐτὰ εἰς τὸ βάσκανον βλέμμα τοῦ ξένου. Διὰ τῆς ἀποτροπαίου ταύτης δεισιδαιμονίας ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἐφελκύει πρὸς τὸ ἴδιον τέκνον ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ δυστύχημα, ὅπερ προσπαθεῖ ν' ἀποτρέψῃ. Ἀλλ' ὁ γνήσιος Ἄραψ μένει πιστὸς εἰς τὰ ἀρχαῖα καὶ πατροπαράδοτα ἤθη καὶ ἔθιμα· διὰ τοῦτο εὑρίσκομεν καὶ σήμερον ἔτι ἐν τῷ βίῳ καὶ τῇ διαίτῃ τῶν μελαγχροινῶν τέκνων τῆς ἐρήμου πολλὰ τὰ ὑπενθυμίζοντα ἡμῖν τοὺς χρόνους τῶν πατριαρχῶν, περὶ ὧν διηγεῖται ἡμῖν ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Πρὸς τοῦτο δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπισκεφθῶμεν τὰς σκηνὰς τῶν νομαδικὸν βίον ἀγόντων Ἀράβων, τῶν Βεδουΐνων, ἀλλὰ παρατηροῦμεν πάντα ταῦτα ἐν αὐταῖς ταῖς πόλεσι καὶ ταῖς κώμαις. Εὐτυχῶς, τοὺς πολυαρίθμους τούτους δυστυχεῖς καὶ πένητας προστατεύει ἡ θρησκεία, ἐπαγγελλομένη, ὡς καὶ ἡ ἡμετέρα, τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἰς πάντα ἀρωγὸν καὶ προστάτην τῶν δυστυχούντων. Ἕνεκα τούτου ὁ Μωαμεθανὸς παρέχει πάντοτε μετὰ προθυμίας πᾶσαν δυνατὴν βοήθειαν εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ δυστυχεῖς.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλαι πολλῷ φοβερώτεραι καὶ οἰκτρότεραι μορφαὶ παρουσιάζονται ἐνώπιον τοῦ ξένου, ἐξαιτούμεναι τὴν βοήθειάν του, — οἱ λεπροί. Δειλοὶ καὶ περιδεεῖς πλησιάζουσιν ἐκτείνοντες ἐξ ἀποστάσεως μετάλλινόν τι πινάκιον, ἵνα μὴ ὁ ἐλεῶν ἐγγίσῃ αὐτοὺς διὰ τῆς χειρός. Τῆς φοβερᾶς ταύτης καὶ ἀνιάτου νόσου, τῆς λέπρας, ἥτις ἀπὸ ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῆς σήμερον διετηρήθη ἐν Παλαιστίνῃ, ποιεῖται μνείαν καὶ ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Ἡ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἡ Σιὼν ἀναφέρονται ὡς αἱ κυριώταται ἕδραι καὶ ἑστίαι τῆς τρομερᾶς ταύτης νόσου. Ἐν Ἱερουσαλὴμ ὑπάρχει ἐξ ἐπίτηδες διὰ τοὺς λεπροὺς προωρισμένον εἰδικὸν νοσοκομεῖον, ἀλλ' ὀλίγιστοι ἐκ τῶν δυστυχῶν τούτων ἐπωφελοῦνται τὴν βοήθειαν τοῦ εὐεργετικοῦ τούτου ἱδρύματος, οἱ δὲ πλεῖστοι προτιμῶσι νὰ ἐπιδεικνύωσι τὴν ἐλεεινότητα τῆς ὑπάρξεώς των ἐπαιτοῦντες καὶ ὑπὸ πάντων μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἀποφευγόμενοι. Ἀνάλογόν τι δῶρον ἀπαλλάσσει ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ εἰδεχθοῦς θεάματος τῶν λεπρῶν, καὶ ἐλευθερώτερον ἀναπνέοντες σπεύδομεν πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἱερῶν ἐκείνων τόπων, χάριν τῶν ὁποίων ἤλθομεν εἰς Ναζαρέτ.

Τὸ πλεῖστον ἡμῶν ἐνδιαφέρον διεγείρουσιν αἱ δύο ἐκκλησίαι, ἡ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ τῶν Λατίνων. Ἡ ἑλληνικὴ ἐκκλησία τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶνε ἐκτισμένη ὑπεράνω τῆς μόνης ἐν Ναζαρὲτ πηγῆς, παρ' ἣ ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ἐμφανισθεὶς τῇ Ἀειπαρθένῳ Μαρίᾳ ἀνήγγειλε τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος. Ὁ ναὸς οὗτος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶνε ἑκατὸν ἐτῶν καὶ ἵδρυται ἐν τῇ θέσει ἄλλου τινὸς ναοῦ ἀρχαιοτάτου, Δι' ἑνὸς ἐν τῷ ἐδάφει ἀνοίγματος ἐξάγεται τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ βάθους τῆς κεκρυμμένης πηγῆς τῇ βοηθείᾳ μικροῦ τινος ἀγγείου καὶ διανέμεται εἰς τοὺς περιμένοντας εὐσεβεῖς προσκυνητάς, οἵτινες δέχονται αὐτὸ μετὰ βαθυτάτης εὐλαβείας ἀναλογιζόμενοι ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης πηγῆς ἤντλει ποτὲ τὸ ὕδωρ ἡ Παρθένος Μαρία καὶ μετεκόμιζεν αὐτὸ οἰκαδε βαστάζουσα τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἀκολουθουμένη ὑπὸ τοῦ μικροῦ παιδὸς Ἰησοῦ.

Ὁ ὡραιότατος ναὸς τῶν καθολικῶν χριστιανῶν εὑρίσκεται ἐν τῇ μονῇ τῶν Φραγκισκανῶν. Ἡ ἐκκλησία αὕτη εἶνε λαμπροτάτη καὶ πλουσιωτάτη, θεωρεῖται δὲ ὡς ἡ ὡραιοτάτη καθολικὴ ἐκκλησία ἐν τῇ ἁγία χώρᾳ. Ὑπὸ τὸ ἅγιον βῆμα εὑρίσκεται μικρὰ κλῖμαξ δεκαπέντε βαθμίδων, κατάγουσα εἰς ὑπόγειόν τινα χῶρον, ὅστις θεωρεῖται καὶ κηρύσσεται ὑπὸ τῶν καθολικῶν ὡς ὁ τόπος τοῦ εὐαγγελισμοῦ. Ἡ κρύπτη αὕτη ἔχει μῆκος εἴκοσι ποδῶν καὶ ἴσον πλάτος, ὕψος δὲ μόνον δέκα ποδῶν. Οἱ τοῖχοι αὐτῆς εἶναι ἐπεστρωμένοι μὲ μάρμαρον λευκόν, ἐξ οὗ εἶνε κατεσκευασμένον καὶ τὸ ἅγιον βῆμα, ὅπερ κοσμοῦσιν ὡραιότατα ἀγγεῖα πλήρη τεχνητῶν ἀνθέων. Ἰδιαιτέρας μνείας ἄξιαι εἶναι ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ δύο στῆλαι, ἐξ ὧν ἡ μία ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἀνορθουμένη θεωρεῖται ὡς ἡ θέσις, παρὰ τῇ ὁποίᾳ ἔστη ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ, ἡ δὲ ἑτέρα ἀπὸ τῆς ὀροφῆς κρεμαμένη πρὸς τὰ κάτω δεικνύει τὴν θέσιν ἔνθα ἡ Παρθένος ἐδέξατο τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα παρὰ τοῦ ἀρχαγγέλου. Τὴν σκηνὴν ταύτην παριστᾷ καὶ μία ὡραιοτάτη εἰκὼν (ἐλαιογραφία), ἠρτημένη ὄπισθεν τοῦ ἁγίου βήματος, ἣν ἐδωρήσατο τῇ μονῇ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας. Ἄνωθεν τῆς κρύπτης λέγεται ὅτι ἵστατο ἡ οἰκία τῆς Παναγίας. (Οἱ καθολικοὶ πιστεύουσιν ὅτι ἡ οἰκία αὕτη ἤρθη ὑπὸ τῶν ἀγγέλων κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὑψίστου τῇ 10. μαΐου 1291 ἐκ τῆς χώρας τῶν ἀπίστων καὶ μετεκομίσθη κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Tersato παρὰ τῷ Fiume ἐν Δαλματίᾳ, ἐντεῦθεν δὲ μετέπειτα εἰς Loreto τῆς Ἰταλίας. Τὴν θαυμασίαν δὲ ταύτην μετατόπισιν ἐπεκύρωσε καὶ ὁ πάπας Παῦλος Α'. ἐν ἔτει 1471.)

Ὅτε ἐκ τοῦ βάθους τῆς κρύπτης ἐπανήλθομεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπάνω, ἠκούσαμεν πανηγυρικὰς ψαλμῳδίας τοῦ εὐσεβοῦς πλήθους τῶν προσκυνητῶν, οἵτινες ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου εἶχον συρρεύσει ἐκεῖ, ὅπως ἀναπέμψωσι τὰς εὐχὰς αὐτῶν πρὸς τὸν Ὕψιστον ἀπὸ τῶν ἁγίων τόπων. Διὰ τῶν πολυχρώμων παραθύρων ἔπιπτον τρέμουσαι εὐρεῖαι δεσμίδες ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐπὶ τῶν προσευχομένων, οἵτινες γονυπετεῖς καὶ βεβυθισμένοι ἐν τῇ προσευχῇ οὐδόλως ἠνωχλοῦντο ὑπὸ τῶν ἀεννάως περιφερομένων καὶ περισκοπούντων ξένων ἐπισκεπτῶν. Εὐλαβῶς διατεθειμένοι κατελίπομεν τοὺς ἱεροὺς χώρους καὶ ἀνέβημεν ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ κωδωνοστασίου τῆς ἐκκλησίας, ὁπόθεν ἐγένετο ἡμῖν κάτοπτος ὁλόκληρος ἡ Ναζαρέτ, μὲ τὰς ἰδιορρύθμους οἰκίας καὶ τὰς στενάς, ῥυπαράς, καὶ γνησίως ἀνατολικὰς ὁδούς, αἵτινες ἕνεκα τῆς ἀνωφερείας μόνον ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους εἶναι διαβαταί. Ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου ἠδυνήθημεν νὰ παρατηρήσωμεν καλῶς καὶ τὴν ἰδιόρρυθμον κατασκευὴν τῶν οἰκιῶν. Ὑπὸ τὰ ὄμματά μας εὑρίσκονται οἰκίαι τινὲς τῶν σημερινῶν Ναζαρηνῶν, οὐδόλως ἴσως ἢ κατ' ἐλάχιστον διαφέρουσαι τῶν οἰκιῶν ἐκείνων, ἐν αἷς κατῴκουν οἱ Ναζωραῖοι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Χριστοῦ. Ἰδίᾳ ἀξιοπερίεργοι εἶνε αἱ στέγαι, αἵτινες εἶναι ἐντελῶς ἐπίπεδοι καὶ χρησιμεύουσιν οὐ μόνον πρὸς στέγασιν τῶν οἰκιῶν ἀλλὰ καὶ πρὸς διαρκῆ διαμονὴν τῶν κατοίκων ἐν ὥρᾳ θέρους, ὅτε ὁ καύσων εἶναι ἀνυπόφορος ἐν κεκλεισμένοις χώροις. Ὀλίγον ἀπωτέρω, ἐν στενῷ τινι δρομίσκῳ, βλέπομεν μικρόν τι παρεκκλήσιον, ἱδρυμένον, ὡς πιστεύεται, ἐν τῇ αὐτῇ ἐκείνῃ θέσει, ἔνθα ἄλλοτε εὑρίσκετο τὸ ἐργαστήριον τοῦ ξυλουργοῦ Ἰωσήφ. Τοιαῦτα ἐργαστήρια ὑπάρχουσι καὶ σήμερον ἔτι πολλὰ πλησίον τοῦ παρεκκλησίου τούτου, ἐν οἷς τὰ μόνα ἐργαλεῖα εἶναι τὰ ἀρχαιότροπα ἐκεῖνα, ὁ πρίων, ἡ ῥυκάνη, ἡ σφύρα, τὸ σκέπαρνον καὶ τὸ ἀγγεῖον τῆς κόλλης,

ἐκ δὲ τῶν σημερινῶν ἐργαλείων τῆς νέας τεχνουργίας οὐδὲν ἴχνος.

Ἐπεσκέφθημεν καὶ τὸ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κείμενον φρέαρ τῆς Παναγίας, ὅπερ δέχεται τὸ ὕδωρ διά τινος σκεπαστοῦ σωλῆνος ἐκ τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης μόνης ἐν Ναζαρὲτ πηγῆς. Εἰς τὸ μέρος τοῦτο συνέρχονται καὶ σήμερον ἔτι ὅπως ἐπὶ Χριστοῦ οἱ Ναζωραῖοι καὶ συνδιαλέγονται περὶ τῶν συμβαινόντων ἐν Γαλιλαίᾳ.

Περὶ τὸ φρέαρ βλέπομεν πολλάκις ἱσταμένας καὶ ὡραιοτάτας γυναικείας μορφάς, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, μὲ κανονικώτατα χαρακτηριστικὰ καὶ ζωηροτάτους, μέλανας ὀφθαλμούς, μαρτυροῦντας εὐφυΐαν καὶ ἰσχυρὰν θέλησιν. Ἡ πυκνὴ καὶ μέλαινα κόμη των εἶναι διῃρημένη εἰς μακροὺς πλοκάμους, κρεμαμένους ἐπὶ τῶν νώτων, αἱ δὲ Χριστιαναὶ γυναῖκες καὶ νεάνιδες φοροῦσι καὶ πέπλους, ἀφίνοντας τὸ πρόσωπον ἐντελῶς ἀκάλυπτον.

Ἡ καλλονὴ τῶν γυναικῶν τῆς Ναζαρὲτ ἐξυμνήθη πολλάκις ἀπὸ ἀρχαίων χρόνων καὶ ἀπεδόθη εἰς τὴν εὐλογίαν τῆς Θεομήτορος. Ἔτι δὲ μᾶλλον ἐξαίρεται καὶ ἀνυψοῦται ἡ καλλονή των αὕτη διὰ τῆς συνεσταλμένης καὶ σεμνοπρεποῦς συμπεριφορᾶς των, πρὸ πάντων δὲ διὰ τοῦ μελαγχολικοῦ ἐκείνου βλέμματος τῶν μεγάλων καὶ μαύρων ὀφθαλμῶν των, ὅπερ καθιστᾷ τὰ ὡραῖά των πρόσωπα τοσοῦτον συμπαθῆ καὶ ἀρρήτως θελκτικά.

Ἡ πόλις Ναζαρὲτ ἔχει σήμερον περὶ τὰς ἓξ χιλιάδας κατοίκων, τῶν πλείστων Χριστιανῶν. Ἰουδαῖοι ἐνταῦθα εἶναι ὀλίγιστοι, ἀλλ' ἡ συναγωγὴ αὐτῶν εἶναι ἀρχαιοτάτη καὶ ἰδιαιτέρας μνείας ἄξια, διότι ἐν αὐτῇ ἐδίδαξεν ὁ Ἰησοῦς καὶ συνεζήτησε μετὰ τῶν γραμματέων, κατὰ τὸ τέταρτον κεφάλαιον τοῦ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγελίου.

Ἐπισκεφθέντες καὶ τὰ λοιπὰ ἱερὰ τῆς πόλεως, τὰ ὁποῖα ὅμως εἶναι νεωτέρας ἐποχῆς καὶ ὀλιγωτέρου ἐνδιαφέροντος διὰ τὸν ἐπισκέπτην, κατελίπομεν τὴν Ναζαρὲτ καὶ ἐπορεύθημεν πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας.

Γ. Φ. ΖΕΛΙΟΣ.

Ο ΝΟΜΟΣ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΟΣ.

Εἷς ἐκ τῶν σπουδαιοτάτων νόμων τῆς φύσεως εἶνε ὁ νόμος τῆς κληρονομικότητος· διότι οὐδὲν ἄλλο ἐξασκεῖ ἐπὶ πάντων ἐν γένει τῶν ζώντων ὀργανισμῶν καὶ ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἐπὶ τῆς περαιτέρω αὐτοῦ ἀναπτύξεως ἢ ὀπισθοδρομήσεως, καὶ ἐφ' ὅλου τοῦ μέλλοντος αὐτοῦ τοσαύτην καὶ τηλικαύτην ἐπιρροήν, ὅσην ἡ δύναμις τοῦ νόμου τούτου. Καὶ ὅμως ἀκριβῶς τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ζήτημα τυγχάνει τὴν σήμερον σχεδὸν παντελῶς ἄγνωστον εἰς εὐρυτέρους κύκλους.

Ὁλόκληρος ἡ φύσις δεικνύει ἡμῖν, ὅτι τὰ ἔμψυχα ὄντα γεννῶνται μὲ ὡρισμένας τινὰς κληρονομικὰς ἰδιότητας, αἵτινες διὰ τῆς ἀγωγῆς ἢ προάγονται καὶ τελειοποιοῦνται ἢ περιορίζονται καὶ παρακωλύονται ἐν τῇ σκοπίμῳ αὐτῶν ἀναπτύξει. Ἑκάστη δὲ γενεὰ δύναται νὰ κληροδοτήσῃ εἰς τὴν ἐπερχομένην καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κακίας αὐτῆς. Ἡ κληρονομικότης εἶνε λοιπὸν συγχρόνως ἡ πηγὴ καὶ τῆς τελειοποιήσεως καὶ τῆς ἐξαχρειώσεως, πρὸ πάντων δὲ τὸ μέσον πρὸς δημιουργίαν νέων εἰδῶν.

Πᾶν ὀργανικὸν ὄν, ἔχον ἐν ἑαυτῷ τὴν ἀναπαραγωγὸν δύναμιν, δύναται νὰ γεννήσῃ ὄντα μόνον ἑαυτῷ ὅμοια. Ὁ νόμος οὗτος οὐδεμίαν ὑφίσταται ἐξαίρεσιν καὶ εἶνε ἀνεξιτήλως ἐγκεχαραγμένος εἰς πάντα τὰ ἔμψυχα ὄντα τοῦ τε ζωϊκοῦ καὶ φυτικοῦ βασιλείου. Ὡσαύτως πᾶσα νέα ἰδιότης τείνει νὰ καταστῇ κληρονομική. Καθ' ὅσον λοιπὸν τελειοποιεῖται ἢ ἐξαχρειοῦται ὄν τι ἐν τῇ περαιτέρῳ αὐτοῦ ἀναπτύξει, κατὰ τοσοῦτον καὶ οἱ ἀπόγονοι τοῦ ὄντος τούτου ἀπομακρύνονται τῆς ἀρχικῆς αὐτοῦ καταστάσεως. Ὅταν ἑπομένως εἶδός τι μεταβάλλεται ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, κληροδοτεῖ τὰς διαφόρους ταύτας μεταβολὰς εἰς τὰς διαδοχικῶς ἐπερχομένας γενεὰς καὶ ἐπὶ τέλους προκύπτει νέον τι εἶδος, ὅλως διάφορον τοῦ ἀρχικοῦ ἐκείνου, ἐξ οὗ ἕλκει τὴν καταγωγήν του.

Ἂς ῥίψωμεν κατὰ πρῶτον ἓν βλέμμα εἰς τὰ *φυτὰ* εὐανθοῦς τινος κήπου: ὁποία ἀφθονία ποικιλωτάτων ἀνθέων παρουσιάζεται εἰς τὰ ὄμματα ἡμῶν πανταχόθεν! Καὶ ὅμως πάντα τὰ ποικιλώτατα ταῦτα ἄνθη οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ διὰ τῆς τέχνης παραχθέντα νόθα εἴδη, καταγόμενα ἐξ ὀλίγων τινῶν ἀγρίων ἀρχικῶν εἰδῶν, ἅτινα τὰς διὰ τῆς σκοπίμου καλλιεργείας ἀποκτηθείσας νέας αὐτῶν ἰδιότητας μετεβίβασαν διαδοχικῶς εἰς τὰς ἐπερχομένας αὐτῶν γενεάς.

Ἀλλ' ὅπως ἐν τοῖς κοσμήμασι τῶν ἡμετέρων κήπων, ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἀνθέων, θαυμάζομεν τὴν περίεργον ταύτην καὶ διηνεκῆ ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν μεταβίβασιν τῶν καταλλήλων ἡμῖν ἰδιοτήτων, οὕτω παρατηροῦμεν τὸν αὐτὸν νόμον τῆς κληρονομικότητος εἰς τὰ διάφορα εἴδη τῶν λαχάνων, προσέτι δὲ εἰς τὰ διάφορα ὁπωροφόρα δένδρα.

Τὸ πλεῖστον ὅμως ἐνδιαφέρον καὶ τὴν μεγίστην δι' ἡμᾶς σπουδαιότητα ἔχει ἡ ἐξέτασις τοῦ νόμου τούτου τῆς κληρονομικότητος παρὰ τοῖς ζώοις. Μετ' ἐκπλήξεως παρατηροῦμεν τὰ μεγάλα καὶ σπουδαῖα ἀποτελέσματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἔφθασαν οἱ κτηνοτρόφοι κατὰ τοὺς νεωτέρους ἰδίᾳ χρόνους· στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ νόμου τούτου τῆς κληρονομικότητος, κατορθοῦσι νὰ δημιουργῶσιν, οὕτως εἰπεῖν, φυλὰς βοῶν μὴ ἐχόντων κέρατα, ἢ νὰ ἀναπτύσσωσι κατ' ἀρέσκειαν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ μέλος τοῦ σώματος περισσότερον τῶν ἄλλων, καὶ ἐν γένει, ἐπωφελούμενοι τυχαίας τινὸς παραμορφώσεως ἑνὸς ἀτόμου, παρεχούσης οἵαν δήποτε πρακτικὴν ὠφέλειαν ἢ καὶ ἱκανοποιούσης ἰδιοτροπίαν τινὰ τῆς καλαισθησίας, νὰ παράγωσιν ἐκ τοῦ ἀτόμου τούτου νέα εἴδη, διατηροῦντα διαρκῶς ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν διαφορὰν ἀπὸ τοῦ ἀρχικοῦ των τύπου.

Μισθωτής τις μετοχίου ἐν Μασσαχουσέττῃ δυσηρεστεῖτο πολὺ διότι τὰ πρόβατά του ὑπερεπήδων πολλάκις τὰς μάνδρας καὶ ἔφευγον. Ἡμέραν τινὰ παρετήρησεν ἐν τῷ ποιμνίῳ του νεογέννητόν τι ἀρνίον μὲ μακρὰν ῥάχιν καὶ βραχέα, ῥαιβὰ σκέλη. Ἀμέσως τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ μεταχειρισθῇ τὸ ἀρνίον τοῦτο ὡς γενάρχην νέας φυλῆς προβάτων. Οὕτω προῆλθεν ἡ φυλὴ ἡ καλουμένη Ancon. Ἔτι περιεργότερον εἶνε τὸ ἑξῆς: Εἷς ἄλλο τι μετόχιον ἐγεννήθη ἀρνίον τι ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Merino, τὸ ὁποῖον διεκρίνετο διὰ τὸν μακρόν, λεῖον καὶ μεταξοειδῆ μαλλόν του. Ὁ ἰδιοκτήτης μετεχειρίσθη τὸ ἀρνίον τοῦτο ὡς γενάρχην καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀπέκτησεν ὁλόκληρον ποίμνιον τῆς νέας ταύτης φυλῆς. Ὁ μαλλὸς τῶν προβάτων τούτων ἔλαβεν ἐν τῇ τελευταίᾳ ἐν Λονδίνῳ Ἐκθέσει τὸ πρῶτον βραβεῖον, εἶνε δὲ τόσον πολύτιμος, ὥστε ἔλαβε κατὰ 25 % ὑψηλοτέρας τιμὰς ἢ ὁ κάλλιστος μερινός. Ἂν ἡ καταγωγὴ τῶν νέων τούτων φυλῶν δὲν ἦτο μετὰ τοσαύτης ἀκριβείας γνωστή, ἠδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἑκάστη ἐξ αὐτῶν κατάγεται ἐξ ἀγνώστου τινὸς ἀρχικοῦ τύπου.

Εἰς οὐδὲν ὅμως τῶν κατοικιδίων ζώων εἶνε τοσοῦτον ἐπαισθητὴ ἡ ἐπιρροὴ τῆς κληρονομικότητος ὅσον εἰς τὸν κύνα. Εἴτε ἐκ τοῦ λύκου εἴτε ἐξ ἄλλου τινὸς ἀγρίου καὶ νῦν ἀγνώστου εἴδους κατάγεται ὁ κύων, ἐμορφώθησαν ὅμως τοσαῦτα καθαρὰ καὶ διάφορα ἀλλήλων εἴδη κυνῶν, ὥστε δὲν δυνάμεθα πλέον νὰ ἐξακριβώσωμεν, ποῖον ἐκ τῶν εἰδῶν τούτων προσεγγίζει τὰ μάλιστα εἰς τὸν ἀρχικὸν τύπον. Τίς ὅμως δύναται ν' ἀπαριθμήσῃ τὰ ποικιλώτατα ταῦτα εἴδη καὶ τὰς διαφόρους φυλὰς τῶν κυνῶν; Ἡ ποικιλία δὲ αὕτη τῶν κατὰ τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα καὶ τὴν νοημοσύνην οὐσιωδῶς ἀπ' ἀλλήλων διακρινομένων κυνῶν εἶνε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μακρᾶς θεραπείας καὶ ἐξημερώσεως ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς κληρονομικότητος ἀφ' ἑτέρου, τοῦθ' ὅπερ τοσούτῳ εὐκολώτερον δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν, καθ' ὅσον γνωρίζομεν ὅτι ὁ κύων ἐξ ὅλων τῶν λοιπῶν ζώων πρῶτος προσωκειώθη τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἐπὶ πολλὰς χιλιετηρίδας μέχρι τῆς σήμερον διετέλεσεν ὁ ἀχώριστος αὐτοῦ σύντροφος. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ *γαύγισμα* (τὸ ὑλακτεῖν) εἶνε ἐπίκτητος τῶν κυνῶν συνήθεια. Εἶνε ἀπὸ πολλοῦ ἀποδεδειγμένον ὅτι ἄγριοι κύνες δὲν ὑλακτοῦσι καὶ ὅτι ὅλα τὰ εἴδη τῶν κυνῶν, τὰ μὴ τυχόντα ἀνθρωπίνης θεραπείας καὶ ἡμερώσεως, ὠρύονται. Δύο κύνες, τοὺς ὁποίους ὁ περιηγητὴς Mackenzie ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ ἐκ τῶν δυτικῶν χωρῶν τῆς Ἀμερικῆς εἰς Ἀγγλίαν, ἐξηκολούθουν νὰ ὠρύωνται καὶ νὰ ὀλολύζωσιν, ἐνῷ νεαρός τις κύων γεννηθεὶς ἐξ αὐτῶν ἐν Εὐρώπῃ, ἤρχισε μετ' οὐ πολὺ νὰ ὑλακτῇ· τὴν δὲ ἐπίκτητον ταύτην συνήθειαν ἐκληροδότησε καὶ εἰς τοὺς ἀπογόνους του.

Ἐκ τυχαίων τινῶν ἀτομικῶν ἰδιοτήτων, αἵτινες ὅμως μετεβιβάσθησαν κληρονομικῶς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεὰν ἐπὶ μακρότατον χρόνον, ἐμορφώθησαν εἰς πλεῖστα εἴδη ζώων ἀληθεῖς φυλετικοὶ χαρακτῆρες. Ἀκόμη καὶ αἱ σωματικαὶ παραμορφώσεις καὶ αἱ ῥοπαὶ πρὸς διαφόρους ἀσθενείας ὑπόκεινται εἰς τὸν νόμον τῆς κληρονομικότητος. Οὕτω π. χ. ἔκ τινος κονίκλου, ὅστις ἔτυχε νὰ γεννηθῇ μὲ ἓν μόνον οὖς, ἀπετελέσθη φυλή, ἐξ ἧς ἐγεννῶντο διαρκῶς μονόωτοι κόνικλοι. Ὡσαύτως ἔκ τινος ἀγελάδος, ἥτις ὑπὸ πυώσεως εἶχεν ἀπολέσῃ τὸ ἕτερον κέρας, ἐγεννήθησαν τρεῖς μόσχοι, οἵτινες ἔφερον εἰς τὸ αὐτὸ μέρος τῆς κεφαλῆς ἓν μόνον κέρας.

Ὅσῳ ὑψηλοτέρα εἶνε ἡ βαθμὶς τῆς ζωολογικῆς κλίμακος, ἐν ᾗ ἵσταται ἄτομόν τι, τοσούτῳ μείζων καὶ ἡ ἐν αὐτῷ δύναμις τοῦ νόμου τῆς κληρονομικότητος. Διὰ τοῦτο ἡ ἐπιρροὴ τοῦ νόμου τούτου εἶνε ἰσχυροτέρα παρὰ τοῖς ζώοις ἢ παρὰ τοῖς φυτοῖς, παρὰ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἔτι ἰσχυροτέρα ἢ παρὰ τοῖς λοιποῖς ζώοις. Ὁ ἄνθρωπος ὑπόκειται ὄχι μόνον εἰς ἐκείνας τὰς κληρονομικὰς ἐπιδράσεις, ἃς ἀπαντῶμεν παρὰ τοῖς φυτοῖς καὶ τοῖς ζώοις, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐκείνας, αἵτινες ἐξαρτῶνται ἐκ ψυχικῶν παθῶν καὶ ἠθικῶν τάσεων, ὧν εἶναι ἀπηλλαγμένα τὰ λοιπὰ ζῶα, ἔτι δὲ καὶ ἐκ παροδικῶν ροπῶν καὶ στιγμιαίων κλίσεων.

Πᾶσαι αἱ κακίαι ὡς καὶ πᾶσαι αἱ ἀρεταί, εἴτε σωματικαὶ εἴτε πνευματικαὶ καὶ ἠθικαί, δύνανται νὰ μεταδοθῶσι κληρονομικῶς, ὅπως ἡ ὡραιότης καὶ ἡ ἀσχημία τῶν χαρακτηριστικῶν τοῦ προσώπου. „Ὁ δεῖνα ἔχει πρόσωπον τῆς δεῖνα οἰκογενείας“ ἀκούομεν πολλάκις, καὶ πράγματι ὑπάρχουσιν ὀφθαλμοί, ῥῖνες, στόματα καὶ μέτωπα, τὰ ὁποῖα ἕνεκα τῆς ἐπιμονῆς μεθ' ἧς κανονικώτατα παρουσιάζονται εἰς τοὺς ἀπογόνους, ἔλαβον καὶ ἴδια οἰκογενειακὰ ὀνόματα πρὸς ἀκριβέστερον προσδιορισμόν. Ὑπάρχουσιν ἀπειραριθμοι περιπτώσεις, καθ' ἃς πολλὰ τέκνα ἔχουσι τὴν αὐτὴν ἰδιότητα ἑνὸς τῶν γονέων των, ὅτι δὲ τὸ φαινόμενον τοῦτο δὲν βασίζεται ἐπὶ τυχαίας τινὸς συμπτώσεως ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὅτι καὶ ἔγγονοι καὶ δισέγγονοι δεικνύουσιν ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν ἰδιότητα.

Ποσάκις ἔχομεν παρατηρήσει τὴν κληρονομικὴν ἀπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα μετάδοσιν τοῦ βαδίσματος, τῶν χειρονομιῶν, τῆς φωνῆς, τῆς στάσεως κτλ., εἶνε δὲ πασίγνωστον ἤδη ὅτι καὶ ἡ σωματικὴ ἕξις, ἡ ἰδιοσυγκρασία, ἡ κανονικότης ἢ τὸ ἀκανόνιστον τῶν μελῶν, αἱ παραμορφώσεις παντὸς εἴδους καὶ αὐτὰ τὰ ἁπλούστατα καὶ ἐλάχιστα ἐλαττώματα ὑπόκεινται εἰς τὸν νόμον τῆς κληρονομικότητος.

Εἶνε γνωστόν, ὅτι ὡρολογοποιοὶ καὶ χαλκογράφοι γίνονται πολὺ εὐκόλως μύωπες, ἐνῷ οἱ ναῦται, οἱ ποιμένες, οἱ ἄγριοι καὶ ἐν γένει οἱ ζῶντες ἐν ἀναπεπταμένοις τόποις ἔχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀξυτάτην τὴν ὅρασιν. Ἀμφότεραι δὲ αἱ ἰδιότητες αὗται, ἡ μυωπία καὶ ἡ ὀξύτης τῆς ὁράσεως, ἔχουσι μεγάλην τάσιν πρὸς τὴν κληρονομικότητα. Οἱ Εὐρωπαῖοι π. χ. ὑπολείπονται πολὺ τῶν ἀγρίων κατὰ τὴν ὀξύτητα τῆς ὁράσεως καὶ τῶν λοιπῶν αἰσθήσεων, ἡ δὲ ἐξασθένωσις αὕτη ἔχει μεταδοθῆ κληρονομικῶς ἐκ πολλῶν αἰώνων ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν. Ὁ φυσιοδίφης Rengger παρετήρησεν ἐπανειλημμένως Εὐρωπαίους αὐξηθέντας καὶ ἀνατραφέντας μεταξὺ τῶν ἀγρίων καὶ ζήσαντας μετ' αὐτῶν καθ' ὅλον τὸν βίον των, μὴ δυναμένους ὅμως νὰ συγκριθῶσι πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὴν ὀξύτητα τῆς ὁράσεως. Οὕτω καὶ ὁ στραβισμὸς μεταδίδεται, ὡς γνωστόν, κληρονομικῶς προσέτι δὲ καὶ τὸ γλαύκωμα τῶν ὀφθαλμῶν παρατηρεῖται συχνάκις εἰς ἀνθρώπους τῶν ὁποίων οἱ γονεῖς ἔπασχον ἐκ τοῦ αὐτοῦ νοσήματος. Ἔτι δὲ καὶ ἡ παντελὴς τυφλότης καὶ ἡ κωφότης εἶναι κληρονομικαί.

Ὡς πρὸς τὴν κληρονομικὴν μετάδοσιν συνηθειῶν τινων καὶ ἕξεων, διηγεῖται ὁ Giron περί τινος ἀνθρώπου, ὅστις εἶχε τὴν παράδοξον συνήθειαν νὰ κοιμᾶται πάντοτε ὕπτιος ἔχων τὸ δεξιὸν σκέλος ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ διεσταυρωμένον. Εἷς ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἔδειξε τὴν αὐτὴν συνήθειαν σχεδὸν ἀπὸ τῆς γεννήσεώς του καὶ διετήρησεν αὐτήν, μεθ' ὅλας τὰς δυνατὰς προσπαθείας πρὸς ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς συνηθείας ταύτης. Αὐτὸς ὁ Δαρβῖνος ἐγνώρισεν ἄνθρωπόν τινα, ὅστις ἀπὸ τῆς παιδικῆς του ἡλικίας εἶχε προσλάβῃ τὴν γελοίαν συνήθειαν, ὁσάκις ἠσθάνετο ἑαυτὸν εὔθυμον, νὰ κινῇ τοὺς δακτύλους παραλλήλους μετὰ μεγάλης ταχύτητος, ἐνόσῳ δὲ ηὔξανεν ἡ εὐθυμία του, να ὑψόνῃ καὶ τὰς δύο χεῖρας; ἐξακολουθῶν τὴν κίνησιν τῶν δακτύλων, μέχρι τῶν κροτάφων του. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἡλικιωθεὶς προσεπάθησε νὰ ἀποβάλῃ τὴν συνήθειαν ταύτην, ἥτις ἐφαίνετο εἰς πάντας γελοία. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ὀκτὼ τέκνων του εὑρέθησαν τρία, ἡλικίας 4 ἕως 5 ἐτῶν, ἅτινα εἶχον ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν συνήθειαν, χωρὶς νὰ μιμηθῶσιν αὐτὴν παρὰ τοῦ πατρός των. — Γυνή τις εἶχε συνειθίσῃ νὰ παίζῃ διαρκῶς κινοῦσα μίαν δέσμην τριχῶν τῆς κόμης της μὲ τὴν δεξιὰν χεῖρα. Ὁ υἱὸς αὐτῆς ἐκληρονόμησε τὴν συνήθειαν ταύτην παρὰ τῆς μητρός του, ἂν καὶ αὕτη ἀπέθανε μίαν ἑβδομάδα μετὰ τὴν γέννησίν του.

Δυστυχῶς ἡ κληρονομικότης δὲν περιορίζεται μόνον εἰς ἀβλαβεῖς ἰδιότητας, εἰς ἀθῶας συνηθείας καὶ ἕξεις, ἀλλ' ἐπεκτείνεται εἰς πάντα ἐν γένει τὰ δυνάμενα ὅπως δήποτε νὰ

συμβιβασθῶσι μετὰ τῆς ζωῆς. Ἠδυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ὁλόκληρον σειρὰν παντοειδῶν φυσικῶν παραμορφώσεων καὶ κλίσεων εἰς παντὸς εἴδους ἀσθενείας, κληρονομικῶς μεταβαινουσῶν ἀπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα. Πρὸ πάντων ἐπαισθητὰ παραδείγματα παρέχουσιν ἡ ἀρθρῖτις, ἡ ἐπιληψία, τὸ ἄσθμα, ἡ φθίσις καὶ ἄλλαι νόσοι, αἵτινες πᾶσαι εἶναι κληρονομικαί.

Εἴδομεν μέχρι τοῦδε, ὅτι πᾶσαι αἱ ἰδιορρυθμίαι τοῦ σώματος μεταβαίνουσι κληρονομικῶς ἀπὸ τῶν γονέων εἰς τὰ τέκνα καὶ ὅτι οὐδεμία σχεδὸν συνήθεια ἢ ὀλίγισται ἴσως νόσοι ὑπάρχουσι, μὴ ὑποκείμεναι εἰς τὸν νόμον τῆς κληρονομικότητος. Ἀλλὰ συγγενεστάτη πρὸς τὴν κληρονομικότητα τῶν συνηθειῶν εἶναι ἡ κληρονομικὴ μετάδοσις τῶν ὁρμῶν καὶ τάσεων, περὶ ἧς ἔχομεν ἀπειράριθμα παραδείγματα ἐκ τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν λοιπῶν ζώων. Ἀναφέρω μόνον τὴν ῥοπὴν πρὸς φιλαργυρίαν ἢ σπατάλην, πρὸς ἐλαφρόνοιαν καὶ εὐθυμίαν ἢ πρὸς δυσθυμίαν καὶ μελαγχολίαν, πρὸς εὐσπλαγχνίαν ἢ σκληρότητα, πρὸς χαρτοπαιξίαν καὶ πολυποσίαν πνευματωδῶν ποτῶν ὡς ἐπίσης πρὸς διάπραξιν ἐγκλημάτων, πρὸς δραστηριότητα ἢ ἀσθένειαν χαρακτῆρος, πρὸς οἰκονομίαν, πρὸς εὐσέβειαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς παραφροσύνην καὶ αὐτοκτονίαν. Καὶ αὐτὴ ἡ κλίσις πρὸς ἐχεμυθίαν ἢ πρὸς φλυαρίαν εἶνε κληρονομική.

Οὐδεὶς δύναται βεβαίως νὰ ἀρνηθῇ ὅτι εὐφυέστατοι γονεῖς ἐνίοτε γεννῶσι τέκνα ἀσθενοῦς πνεύματος, ὡσαύτως δὲ ἐντιμότατοι πολλάκις γονεῖς ἐγέννησαν υἱούς, ἀτιμάσαντως βραδύτερον τὴν οἰκογένειόν των. Ἀλλ' ἐπ' ἴσης εἶνε ἀληθές, ὅτι γονεῖς ἔχοντες κατεστραμμένον τὸν ὀργανισμόν των οὐδέποτε ἐγέννησαν υἱοὺς εὐφυεῖς. Ὅπως ἐξάρωμεν μίαν μόνην ἐκ τῶν πολλῶν περιπτώσεων, ἀναφέρομεν ἐνταῦθα τὸ λυπηρὸν γεγονὸς ὅτι τὰ τέκνα μεθύσων γονέων ὄχι μόνον πίπτουσι καὶ αὐτὰ θύματα τῆς κραιπάλης ἀλλὰ κατὰ κανόνα πάσχουσιν ὑπὸ πνευματικῶν διαταράξεων, ὑπὸ ἠλιθιότητος ἢ ἐπιληψίας καὶ διάγουσιν ἐν ἀθλιότητι τὸν βίον των. Κατὰ τὸν Howe, ἐκ 300 ἠλιθίων ἐν τῇ πολιτείᾳ τῆς Μασσαχουσέττης, οἱ πλείονες τοῦ ἡμίσεως εἶχον γονεῖς μεθύσους. Τὸ οἰνόπνευμα ἐπενεργεῖ ὡς γνωστὸν κυρίως ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου, ὅταν δὲ τὸ εὐαίσθητον καὶ σχετικῶς αἱματωδέστατον τοῦτο ὄργανον διαταραχθῇ ἐν τῇ κανονικῇ αὐτοῦ λειτουργίᾳ, τότε ἡ κληρονομικότης ἐξασκεῖ τὰ δίκαια αὐτῆς ἐπὶ τῶν τέκνων δι' ἀφυΐας ἢ καὶ πνευματικῆς διαταράξεως.

Ἡ γνῶσις τοῦ φρικαλέου τούτου γεγονότος εἶνε σήμερον ὀλιγώτερον διαδεδομένη ἢ ὅσον ὤφειλεν, ἀλλὰ δὲ εἶνε καθόλου νέα. Πρὸ 2000 καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ἠσχολοῦντο οἱ φιλόσοφοι τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος περὶ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ζήτημα, ὁ δὲ Πλάτων δὲν παρέλειψε νὰ ἐπιστήσῃ ἐπὶ τούτου τὴν προσοχὴν τῶν συγχρόνων του.

Ἀφοῦ ἡ συνήθεια τῆς μέθης ἐπιφέρει τόσον φοβερὰ ἀποτελέσματα, τὰ διηνεκῆ πάθη, ὑφ' ὧν ταράσσεται ἡ ψυχὴ τῶν ἀνθρώπων, πρέπει ἐξάπαντος νὰ γεννῶσιν ἔτι χειρότερα ἀποτελέσματα, εἰ καὶ ἡ κατάδειξις αὐτῶν εἶνε ἴσως δυσκολωτέρα. Εἶνε ἀδύνατον, τὰ αἰσθήματα ταπεινῶν ὀρέξεων, βαθέως ἐρριζωμένου μίσους, φθόνου, ὑπερβολικῆς φιλοδοξίας καὶ τὰ τοιαῦτα, νὰ μὴ ἐξασκῶσιν ὡσαύτως βλαβερὰν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν ἐπιγενομένων. Διὰ τοῦτο εἶνε μέγα καὶ ἀληθινὸν εὐτύχημα διὰ τὴν ἀνθρωπότητα, ὅτι ἡ δύναμις τῆς κληρονομικότητος τῶν ἰδιοτήτων ἐκδηλοῦται εἰς ἔτι ἀνώτερον βαθμὸν ἐπὶ τοῦ καλοῦ καὶ ὡραίου ἢ ἐπὶ τοῦ κακοῦ, ὡς βλέπομεν καθ' ἡμέραν. Ἂν τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχεν οὕτως, ἡ ἀνθρωπότης ἀπὸ πολλοῦ ἤδη θὰ ἦτο κατεστραμμένη, ἐνῷ ἀπεναντίας, ὡς πάντες γνωρίζομεν, ἡ ἀνθρωπότης ἀκριβῶς διὰ τοῦ νόμου τούτου τῆς κληρονομικότητος ὁσημέραι ἀναπτυσσομένη καὶ προαγομένη ὑπὸ ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν ἔποψιν ἐκ τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς καταστάσεως ἀφίκετο εἰς τὸ ὕψος, ἐφ' οὗ σήμερον ἵστανται τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη τοῦ κόσμου.

Ὁ καθηγητὴς Broca ἐν Παρισίοις ἐξήτασε 384 κρανία ἐκ τάφων τοῦ ἀρχαίου νεκροταφείου τῶν Παρισίων καὶ συνέκρινε τὴν χωρητικότητα τῶν κρανίων τούτων πρὸς τὴν τῶν σημερινῶν. Ἐκ τῶν ἐρευνῶν τούτων ἐξήχθη ὅτι ἡ μέση χωρητικότης τῶν κρανίων ἐντὸς ἑπτὰ σχεδὸν αἰώνων ηὐξήθη κατὰ 35 κυβικὰ ἑκατοστόμετρα. Τὸ αὐτὸ καταπληκτικὸν ἀποτέλεσμα ἐξάγεται καὶ ἐκ τινος γενικῆς συγκρίσεως τῆς μέσης χωρητικότητος τῶν κρανίων ἀγρίων καὶ πεπολιτισμένων ἐθνῶν, οὕτως ὥστε μετὰ βεβαιότητος δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκεφάλου ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πολιτισμοῦ αὐξάνεται. Ἐκ τούτου ἐξάγεται, ὅτι πνευματώδης ἄνθρωπος ἔχων μείζονα ἐγκέφαλον κληροδοτεῖ εἰς τοὺς ἀπογόνους του τὴν κλίσιν πρὸς αὔξησιν τοῦ ἐγκεφάλου, οὗτοι δὲ διὰ τῆς κληρονομίας ταύτης εὐφυέστεροι γενόμενοι μεταδίδουσιν ὡσαύτως εἰς τοὺς ἀπογόνους των τὴν τάσιν πρὸς μείζονα ἀνάπτυξιν τοῦ ἐγκεφάλου. Ὅτι ὅμως πρέπει πρότερον νὰ παρέλθωσιν αἰῶνες καὶ χιλιετηρίδες ἴσως, μέχρις οὗ αἱ αὐξήσεις αὗται νὰ δύνανται νὰ μετρηθῶσι διὰ τοῦ μέτρου, ἐννοεῖται οἰκοθεν.

Εἶναι σχεδὸν περιττὸν νὰ προσθέσωμεν, ὅτι μὲ τὸν νόμον τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς κληρονομικότητος παρέχεται συγχρόνως ἀφορμὴ πρὸς ἀπέραντόν τινα πνευματικὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος, ἑκάστης γενεᾶς μονιμοποιούσης τρόπον τινὰ ἐν τῷ ὀργανισμῷ τοῦ ἐγκεφάλου της τὰς ὑπ' αὐτῆς ἀποκτηθείσας πείρας καὶ γνώσεις καὶ διὰ τῆς κληρονομικότητος παραγούσης ὁλονὲν εὐφυεστέραν, πρὸς ἀείποτε ὑψηλοτέραν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν μόρφωσιν τείνουσαν γενεάν.

„Ὁ ἀρχικὸς ἄνθρωπος", λέγει προσφυέστατα ὁ Ribot, „ἄνευ γνώσεως καὶ γενικῶν ἰδεῶν, παραδεδομένος εἰς τὴν ἄπειρον τρικυμίαν τῶν ὀρέξεων καὶ ὁρμῶν του, αἵτινες οὐδὲν ἄλλο ἦσαν εἰ μὴ αἱ ἐν αὐτῷ ἀπολυθεῖσαι τῆς φύσεως δυνάμεις, λίαν βραδέως ἀνυψώθη εἰς τὸ ἰδεῶδες αὐτοῦ. Ἡ ποίησις, ἡ ἐπιστήμη, ἡ ἠθικότης, πᾶσαι αὗται αἱ ὑψηλότατα ἀποκαλύψεις τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, εἶνε τρόπον τινὰ εὔθραυστόν τι καὶ πολύτιμον, βραδέως ἀναβλαστῆσαν καὶ διὰ τῆς μακροχρονίου ἐργασίας ἀναριθμήτων γενεῶν γονιμοποιηθὲν φυτόν. Τὸ ἰδεῶδες δὲν ἀπεκαλύφθη ἀμέσως καὶ δια μιᾶς, ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρόν. Καὶ κατὰ τὴν βραδεῖαν ταύτην κατακτητικὴν πορείαν προσπαθεῖ ἡ ἀνθρωπότης νὰ ἀπεκδυθῇ πᾶν ταπεινὸν καὶ εὐτελὲς ἐκ τῆς ἀρχικῆς αὐτῆς καταστάσεως εἰσέτι παραμένον, τὰς ἀρχεγόνους ἐκείνας ὁρμὰς αἵτινες μένουσιν εἰσέτι ὡς κηλῖδες καὶ ἀναφαίνονται κατὰ πᾶσαν στιγμήν, ἀκατάστρεπτοι, εἰ καὶ ὁλονὲν ἀσθενέστεραι, ὅπως μᾶς ἀναμιμνήσκωσι τὴν ταπεινὴν κατάστασιν, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξῆλθομεν."

Κατὰ ταῦτα ὁ νόμος τῆς κληρονομικότητος εἶνε ὁ ἰσχυρότατος μοχλὸς τῆς προόδου καὶ τῆς ἀναπτύξεως, ὅπως καὶ τῆς ὀπισθοδρομήσεως καὶ διαφθορᾶς. Ἡμέτερον δὲ καθῆκον εἶνε νὰ φροντίζωμεν ἕκαστος τὸ κατὰ δύναμιν, ὅπως τὸ ἀνθρώπινον γένος τοῦ μέλλοντος προσεγγίζῃ ἀείποτε πλησιέστερον πρὸς τὸ ἰδεῶδες ἀληθινοῦ ἀνθρωπισμοῦ.

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΠΑΡΟΙΜΙΑΙ.

Ὁ ἀκαμάτης ἄνθρωπος εἶν' τοῦ ζητιάνου ἀδελφός.

Ὁ γέρος κι' ἂν στολίζεται 'ς τ' ἀνήφορο γνωρίζεται.

Ὁ διάβολος σφαλᾷ μιὰ πόρτα κι' ὁ Θεὸς ἀνοίγει δέκα.

Ὁ ἔρωτας εἶνε τυφλὸς κι' ἀνοιχτομμάτες πιάνει.

Ὁ θυμωμένος κι' ὁ τρελλὸς ὁμοιάζουν καὶ οἱ δύο.

Ὁ κάβουρας 'ς τὴν τρύπα του μεγάλος ἄρχος εἶνε.

Ὁ καιρὸς πουλεῖ τὰ ξύλα κι' ὁ χειμῶνας τ' ἀγοράζει.

Ὁ καλὸς καραβοκύρης 'ς τὴ φορτοῦνα φαίνεται.

Ὁ καλὸς ὁ ψαρᾶς 'ς τὸ σκοτάδι ψαρεύει.

Ὁ κόσμος τῶχει τύμπανο καὶ σὺ κρυφὸ καμάρι.

Ὅλοι μαστόροι γίνονται 'ς τὴν τέχνη κάθε ἄλλου.

Ὁ λύκος κι' ἂν ἐγήρασε κι' ἄλλαξε τὸ μαλλί του.
Μήτε τὴν γνώμην ἄλλαξε, μήτε τὴν κεφαλή του.

Ὁ Μανώλης μὲ τὰ λόγια κτίζει ἀνώγεια καὶ κατώγεια.

Ὅποιος κάθεται μαργόνει κι' ὅποιος περπατεῖ μαζόνει.

Ὁ πηλὸς σὰν δὲν δαρθῇ κεραμίδι γίνεται.

Ὅποιος ἀέρα κυνηγᾷ ἀέρας τόνε παίρνει.

Ὅποιος ἀέρας κι' ἂν φυσᾷ ὁ μῦλος πάντ' ἀλέθει.

Ὅποιος βαστᾷ τὴ γλῶσσά του σώζει τὴν κεφαλή του.

Ὅποιος δὲν βλέπει ποῦ πατεῖ 'ς τὴ λάσπη θενὰ πέσῃ.

Ὅποιος ζῇ μὲ ξένο νοῦ ἀποθαίνει γλήγορα.

Ὅποιος θέλει να παινιέται, μόνος του κατηγοριέται.

Ὅποιος λέγει τὸν πόνο του βρίσκει τὴ γιατριά του.

Ὅποιος σκάφτει λάκκον ἄλλου πέφτει μὲς σ' αὐτὸν ὁ ἴδιος.

Ὅποιος σκορπάει τὸν καιρὸ δὲν τὸν μαζεύει πλέον.

Ὅποιος φυλάγει τὰ παλῃα γλυτόνει τὰ καινούργια.

Ὁποῦ νε καλορρίζικος γεννᾷ κι' ὁ κόκοράς του.
Κι' ὁποῦ 'νε κακορρίζικος ψοφᾷ κ' ἡ ὄρνιθά του.

Ὅποιος πλουταίνει μὲ τὸν νοῦ ὀγρήγορα φτωχαίνει.

Ὅπως ἔστρωσες θὰ πέσῃς.

1. ΤΟ ΠΡΩΗΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΟΝ ΖΕΥΓΟΣ ΤΗΣ ΒΡΑΣΙΛΙΑΣ (ἐν σελ. 353).

2. Η ΝΙΟΒΗ. Εἰκὼν ὑπὸ J. Solomon (ἐν σελ. 357). Μία τῶν συγκινητικωτάτων μορφῶν ἐν τῇ ἑλληνικῇ μυθολογίᾳ εἶνε ἡ Νιόβη, ἡ σύζυγος τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίωνος. Αὕτη κατήγετο ἐξ ὑπερηφάνου τινὸς γένους, ὅπερ διὰ τῆς ἀλαζονείας του εἶχε προσβάλη τοὺς φιλίους πρὸς αὐτὸ διακειμένους θεούς. Πατὴρ τῆς Νιόβης ἦτο ὁ δυστυχὴς Τάνταλος, ὅστις ἐβασανίζετο ἐν τῷ Ἅδῃ ὑπὸ τῆς φοβερωτάτης δίψης καὶ πείνης, ἃς οὐδέποτε ἠδύνατο νὰ κορέσῃ, ἐνῷ ἦτο βεβυθισμένος ἐν τῷ ὕδατι μέχρι τοῦ λαιμοῦ οἱ δὲ κλάδοι τῶν δένδρων βεβαρημένοι ὑπὸ ὡραιοτάτων καρπῶν ἐκρέμαντο ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του. Ὁ Τάνταλος ἦτο πρότερον ὁ εὐνοούμενος καὶ ὁμοτράπεζος τῶν θεῶν καὶ ὁ ἐμπιστευτικὸς τοῦ Διός, ἀλλ' ἐν τῇ ἀμέτρῳ του ὑπερηφανείᾳ καὶ ἀκριτομυθίᾳ διήγειρε καθ' ἑαυτοῦ τὴν ὀργὴν τῶν θεῶν καὶ ἐτιμωρήθη διὰ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ποινῆς. Ὁμοίαν τινὰ τύχην ἔσχε καὶ ἡ θυγάτηρ του Νιόβη. Μετὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς, τοῦ βασιλέως τῶν Θηβῶν Ἀμφίωνος, ζῶσα ἐν ἀγάπῃ καὶ ὁμονοίᾳ καὶ περικυκλουμένη ὑπὸ δώδεκα ἀνθηροτάτων τέκνων, ἐξ υἱῶν καὶ ἐξ θυγατέρων, ἦτο πράγματι εὐτυχὴς καὶ ηὐλογημένη ὑπὸ τῶν ἀθανάτων. Ἀλλ' ἐν τῇ εὐτυχίᾳ της ἐπαρθεῖσα ἤρισε πρὸς τὴν Λητώ, τὴν μητέρα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος, καὶ ἐλοιδόρησεν αὐτήν, ὡς γεννήσασαν δύο μόνα τέκνα. Τὸ ἀνοσιούργημα τοῦτο ἐπηκολούθησεν ἀμέσως ἡ τιμωρία. Ἡ Λητὼ ἀνήγγειλε κλαίουσα εἰς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν τὴν προσαφθεῖσαν αὐτῇ ὕβριν, καὶ αἱ δύο αὗται θεότητες ἀπεφάσισαν νὰ ἐκδικηθῶσι τὴν Νιόβην, μὲ τὴν φοβερωτάτην τιμωρίαν. Ἐνῷ ἵστατο ἡ Νιόβη παρατηροῦσα μετὰ στοργῆς καὶ ὑπερηφανείας τὰ παίζοντα τέκνα της, ἠκούσθη αἴφνης δια τοῦ ἀέρος ῥοιζοῦν, ὑπὸ ἀοράτου ἐχθροῦ ῥιφθὲν βέλος, καὶ ὁ πρεσβύτατος υἱὸς τῆς Νιόβης ἐξηπλώθη νεκρὸς ἐπὶ τοῦ μαρμαρίνου ἐδάφους. Αἱ χορδαὶ τῆς ἐκ τῶν χειρῶν του καταπεσούσης λύρας ἀφῆκαν τρομώδη τινὰ καὶ γοερὸν τόνον. Ἡ βολὴ ἐπανελήφθη δωδεκάκις, μέχρις οὗ ἐθανατώθησαν πάντα τὰ τέκνα τῆς Νιόβης, τῆς ὁποίας οὐδεμία κραυγὴ ἠκούσθη ἀλλὰ μόνον τὰ ὡραῖα χαρακτηριστικὰ διεστράφησαν ὑπὸ φρικώδους ὀδύνης. Ἀλλ' ὁ Ζεὺς οἰκτείρας τὴν δυστυχῆ μετέβαλεν αὐτὴν εἰς πέτρινον ἄγαλμα ἐπὶ τοῦ ὄρους Σιπύλου παρὰ τῇ Μαγνησίᾳ ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ἐκεῖ μένει ἀκίνητος καὶ σωπηλὴ ἡ δυστυχὴς Νιόβη, ὅταν δὲ πίπτῃ βροχὴ ἢ λύεται ἡ χιὼν ἐπὶ τοῦ ὄρους, τότε φαίνονται καὶ δάκρυα καταρρέοντα ἀπὸ τοῦ λιθίνου προσώπου της.

Ἀμοιβαὶ ποιητῶν καὶ συγγραφέων. Ὁ Ρακίνας ἐπώλησεν ἐν ἔτει 1667 τὴν τραγῳδίαν του „Ἀνδρομάχη" εἰς τινα ἐκδότην ἀντὶ 200 φρ. Ὁ Βοαλὼ τῷ 1674 τὸ κωμικὸν ἔπος του „le lutrin" ἀντὶ 600 φράγκων εἰς τὸν βιβλιοπώλην Thierry. Ὁ Μίλτων τῷ 1667 τὸν „Ἀπολεσθέντα Παράδεισον" εἰς τὸν ἐκδότην Samuel Symons ἀντὶ πέντε λιρῶν στερλ.! Ὁ δὲ Jean Chapelain, τοῦ ὁποίου τὸ γελοῖον ποίημα „La pucelle" ἀνετυπώθη ἑξάκις ἐντὸς ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ἔτους, ἐπώλησε τὸ ποίημά του τοῦτο ἐν ἔτει 1656 ἀντὶ 3000 φράγκων. Ὁ Ἄμιλτον ἐπώλησε τὰ „Ἀπομνημονεύματα τοῦ κόμητος Grammont" ἀντὶ 1500 φράγκων. Ὁ James Thomson τὰς „Ὥρας τοῦ ἔτους" εἰς τὸν βιβλιοπώλην Millac ἀντὶ 50 λιρῶν στερλινῶν. Ὁ Fielding ἐπώλησε τὸ ἀθάνατον μυθιστόρημά του „Tom Jones", διὰ τὸ ὁποῖον κατ' ἀρχὰς τῷ προσεφέροντο μόνον 25 λίρας στερλ., τῇ μεσιτείᾳ τοῦ Thomson ἀντὶ 600 λιρῶν στερλινῶν, βραδύτερον δὲ ἐν ἔτει 1750 τὸ νέον του μυθιστόρημα „Amalie" ἀντὶ 1000 γουϊνεῶν. Ὁ Richardson ἐπώλησε τὰ μυθιστορήματά του „Pamela", „Clarissa" καὶ „Grandisson" εἰς τὸν βιβλιοπώλην Philips ἀντὶ 1500 λιρῶν στερλ. Ὁ Ἐδουάρδος Young τὰς „Νυκτερινὰς του Σκέψεις" ἀντὶ 500 λιρῶν στερλ., ἔλαβε δὲ καὶ 2000 λίρας στερλ. παρὰ τοῦ δουκὸς τοῦ Grafton, εἰς ὃν εἶχεν ἀφιερώσει τὰ ποιήματά του. Ὁ Lorenz Sterun ἀπήτησε διὰ τὸ ἔργον του „Tristrum Shandy" 50 λίρας στερλ., ἀλλὰ τῆς αἰτήσεώς του πανταχόθεν ἀποκρουσθείσης, ἐτύπωσεν αὐτὸ δ' ἰδίων ἐξόδων· τὸ ἔργον μετ' ὀλίγον ἐξετιμήθη τοσοῦτον, ὥστε ἐπωλήθη ἐν δευτέρᾳ ἐκδόσει ἀντὶ 1000 λιρῶν στερλ Ὁ φιλόσοφος David Hume εἶχεν ἐκ τῶν ἔργων του ἐτήσιον εἰσόδημα 10,000 λιρῶν στερλινῶν. Ὁ Ἐδουάρδος Γίββων εἶχεν ἐκ τῆς „Ἱστορίας τῆς πτώσεως τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους" εἰσόδημα μόνον 600 λιρῶν. Ὁ J. J. Rousseau ἔλαβε διὰ τὸ „Contrat social" παρὰ τοῦ Marc Michel Rey 1000 φράγκα, διὰ τὸ „Devin du village" 1200 φράγκα, διὰ δὲ τὸ „Nouvelle Heloise" 3000 φράγκα. Ὁ Diderat ὡς συντάκτης τῆς „Ἐγκυκλοπαιδείας", τῆς ὁποίας αἱ δαπάναι ἀνῆλθον εἰς ὀκτὼ ἑκατομμύρια φρ., ἐκ τῆς ὁποίας ὅμως ὁ ἐκδότης Paul Kouke ὠφελεῖτο τὸ διπλάσιον τοῦ ποσοῦ τούτου, ἐλάμβανεν ἐτήσιον εἰσόδημα μόνον 1000 φράγκων, διὰ δὲ τὸ ἔργον του „Pensées Philosophiques", τὸ ὁποῖον συνέγραψεν ἐντὸς τεσσάρων ἡμερῶν, ἵνα ἐξαγάγῃ φίλην του τινὰ ἐκ τῆς χρηματικῆς ἀμηχανίας, τῷ ἐδόθησαν 600 φράγκα. Ὁ Samuel Johnson ἔλαβε τῷ 1747 διὰ τὸ μέγα λεξικόν του 1575 λίρας στερλίνας, ὁ δὲ William Robertson διὰ τὴν „Ἱστορίαν Καρόλου Ε'." 4000 λιρ. στερλ.

Ὁ Λόρδος Βύρων ἔλαβε δι' ὅλα του τὰ ποιήματα παρὰ τοῦ βιβλιοπώλου Murray 17,455 λίρας στερλίνας. Ὁ Walter Scott διὰ τέσσαρα μυθιστορήματά του 20,000 λ. στ., διὰ τὸν „βίον τοῦ Ναπολέοντος" 11,000 λ. στ., δι' ὅλα του δὲ τὰ ἔργα 400,000 γουϊνέας. Ὁ Λαμαρτῖνος ἔλαβε διὰ τὸ ποίημά του „La chute d'un ange" 45,000 φρ., ὁ Βίκτωρ Οὐγὼ διὰ τὸ „Notre Dame" 60,000 φρ. Ὁ Θιέρσος διὰ τὴν „Ἱστορίαν τῆς Ἱπατείας καὶ τῆς Αὐτοκρατορίας" 500,000 φρ. Οἱ μυθιστοριογράφοι H. de Balsac, Fr. Soulié, A. Dumas, Eugène Sue οὐδὲν ἐκ τῶν μεγάλων μυθιστορημάτων των ἐπώλησαν ἀντὶ ὀλιγωτέρων τῶν 100,000 φρ.

Ὁ Ἀλφόνσος Daudet ἔλαβε διὰ τὸ μυθιστόρημά του „Fromont jeune et Risler aîné" 175,000 φρ., ὁ δὲ E. Zola διὰ τὴν „Nana" 180,000 φρ.

Ὁ ζῦθος τοῦ Μονάχου. Θαυμάζει τις τὴν παραγωγὴν τοῦ ζύθου ἐν Μονάχῳ, ἐὰν ὑπολογίσῃ τὴν ἔκτασιν τῶν γαιῶν, ἥτις εἶνε ἀναγκαία πρὸς καλλιέργειαν τῆς διὰ τὸν ζῦθον κριθῆς. Ἐπειδὴ πρὸς παρασκευὴν τοσούτου ζύθου ἀπαιτοῦνται 1,184,100 ἑκατόλιτρα κριθῆς καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ 100 τετραγωνικῶν μέτρων παράγονται κατὰ μέσον ὅρον 25 ἑκατόλιτρα κριθῆς, πρέπει ἡ ἔκτασις τῆς γῆς νὰ εἶνε 47,394 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων διὰ νὰ ἐξαρκέσῃ εἰς παραγωγὴν τῆς κριθῆς, ὅση εἶνε ἀναγκαία εἰς τὴν ἐτησίαν παραγωγὴν ζύθου, μόνον ἐν Μονάχῳ. — Ἐν Μονάχῳ καταναλίσκονται κατ' ἔτος καὶ κατὰ κεφαλὴν 492 λίτραι ζύθου, ἐν Βιέννῃ 296 λίτραι, ἐν Βερολίνῳ 240, ἐν Λονδίνῳ 254 καὶ ἐν Παρισίοις μόνον 20. Ἐν ἔτει 1886 ἐξήγαγε τὸ Μόναχον 727,981 ἑκατόλιτρα ζύθου, ἀξίας 20 καὶ ἐπέκεινα ἑκατομμυρίων φράγκων. Ἐὰν ἡ μεταφορὰ τοῦ ποσοῦ τούτου ἐγίνετο διὰ μιᾶς καὶ μίνης ἁμαξοστοιχίας, ἡ ἁμαξοστοιχία αὕτη ἔπρεπε ν' ἀποτελῆται ἐκ 12,033 βαγονίων καὶ 400 ἁτμαμαξῶν, θὰ εἶχε δὲ μῆκος 700 χιλιομέτρων.

Φοβερὰ φιλανθρωπία. Εἰς ποίας ἀλλοκότους καὶ παραδόξους ἀποπλανήσεις δύναται νὰ περιπέσῃ ὁ ἀνθρώπινος χαρακτήρ, καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἑξῆς γεγονότος, ὅπερ συνέβη πρὸ πεντήκοντα περίπου ἐτῶν ἐν τῇ μεσημβρινῇ ἱσπανικῇ ἐπαρχίᾳ Γρανάδᾳ. Πλούσιός τις ἀνήρ, ὀνόματι Δὰν Ἰάγος δε-Βέντα, εἶχε τὴν ἀρετὴν νὰ ἐλεῇ πάντα πτωχόν, ἐξαιτούμενον τὴν βοήθειάν του. Ἡ ἀρετὴ αὕτη, ἥτις καθ' ἑαυτὴν εἶνε παντὸς ἐπαίνου ἀξία καὶ τὴν ὁποίαν, ὡς εὐκόλως ἐννοεῖται, πολλοὶ ἀσυνειδήτως ἐξεμεταλλεύοντο, προσέλαβε σὺν τῷ χρόνῳ παρὰ τῷ Ἰάγῳ νοσηρὸν καὶ ἐπικίνδυνον χαρακτῆρα. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ ἀγαθὸς καὶ φιλελεήμων οὗτος ἀνὴρ κατηνάλωσεν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ὅλην του τὴν σημαντικωτάτην περιουσίαν εἰς ἐλεημοσύνας. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι διὰ τῆς γενναιοδωρίας του ταύτης ἀπέκτησε μεγάλην ἀγάπην καὶ ὑπόληψιν καὶ ὅπου δήποτε παρουσιάζετο ἐτύγχανε πανταχοῦ φιλοφρονεστάτης ὑποδοχῆς, οὕτως ὥστε οὐδόλως ἐστερεῖτο τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων καίτοι, ὡς εἴπομεν, ἦτο παντελῶς ἄπορος καὶ πάμπτωχος. Ἀλλ' ἐνῷ περὶ ἑαυτοῦ οὐδόλως ἐφρόντιζε, ἠσθάνετο τοσοῦτον ζωηρὰν τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐλεεῖν τοὺς πτωχούς, ἢ μᾶλλον τοσοῦτον ἀπετυφλώθη ὑπὸ τοῦ πάθους τούτου τῆς ὑπερβολικῆς φιλανθρωπίας, ὥστε ἐξετράπη εἰς φοβερὰν ἀποπλάνησιν: ἔγεινε δηλαδὴ ληστὴς καὶ δολοφόνος; μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ εἰμπορῇ νὰ ἱκανοποιῇ τὴν ἀκατάσχετον ὁρμήν του πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην. Κατὰ τὰς ἰδίας αὐτοῦ ὁμολογίας, ἡ ἀφορμὴ πρὸς τὸ πρῶτόν του κακούργημα ἦσο ἡ ἑξῆς: Πτωχός τις νεανίας ἦλθε μετὰ τῆς μνηστῆς του πρὸς τὸν Ἰάγον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τῷ χαρίσῃ 40 δουβλώνας (= 1060 φράγκα περίπου), λέγων ὅτι ἄνευ τοῦ ποσοῦ τούτου δὲν ἠδύνατο νὰ λάβῃ τὴν συναίνεσιν τῶν γονέων ὅπως συζευχθῇ μετὰ τῆς μνηστῆς του. Ὁ Ἰάγος ὑπεσχέθη ὅτι θὰ εὕρῃ τὸ ποσὸν τοῦτο. Ἀμέσως ἀπετάθη πρὸς τρεῖς ἢ τέσσαρας γνωστούς του πλουσίους ζητῶν νὰ δανεισθῇ τὰς 40 δουβλώνας, ἀλλ' οἱ πλούσιοι οὗτοι, γνωρίζοντες ὅτι ἤθελε νὰ τὰ δωρήσῃ εἴς τινα πτωχόν, τῷ ἀπεποιήθησαν. Ὁ Ἰάγος ἀπετάθη κατόπιν πρός τινα κτηματίαν, παρὰ τοῦ ὁποίου καὶ πρότερον πολλάκις εἶχε λάβῃ χρήματα. Ὁ κτηματίας οὗτος τῷ ἀπήντησεν ὅτι, ἂν καὶ εἶχε πρὸς τὸ παρὸν μόνον 100 δουβλώνας, οὐχ ἧττον ὅμως θὰ τῷ ἔδιδε προθύμως τὰς 40, ἂν ἐγνώριζε πρὸς τίνα σκοπὸν ἔμελλον νὰ χρησιμεύσωσι τὰ χρήματα ταῦτα. Ἀλλ' ὅτε ἤκουσε τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἀπόρου μνηστῆρος, περιεγέλασε τὸν Ἰάγον, λέγων ὅτι διὰ τοιαύτας ἐρωτικὰς ὑποθέσεις δὲν δίδει οὔτε λεπτόν. Τότε ὁ Ἰάγος καταληφθεὶς ὑπὸ λυσσαλέας ἀγανακτήσεως ἐφόνευσε τὸν κτηματίαν καὶ τῷ ἀφῄρεσεν ὅλα τὰ χρήματα. Ἐξ αὐτῶν ἔδωκε τὰ ὑποσχεθέντα εἰς τὸν νεανίαν, τα δὲ λοιπὰ ἐδώρησεν ἀμέσως εἰς τοὺς πτωχούς. Μετὰ ταῦτα διέπραξεν ἄλλα τρία ὅμοια κακουργήματα, κατὰ δὲ τὸ τέταρτον συνελήφθη ἐπ' αὐτοφώρῳ, καθ' ἣν στιγμὴν ἐφόνευσε διὰ τοῦ πυροβόλου ξένον τινὰ ταξειδιώτην. — Ὅτε ἤκουσε τὴν θανατικήν του ποινήν, ἀνεφώνησεν: „Ὦ Θεέ μου, καὶ ποῖος τώρα θὰ φροντίζῃ διὰ τοὺς πτωχούς μου;"

Ἐκ τοῦ βίου τοῦ Βάγνερ. Ὅτε ὁ μέγας μουσουργὸς Ῥιχάρδος Βάγνερ διέμενεν εἰσέτι ἐν Μαγδεβούργῳ ὡς διευθυντὴς τῆς ὀρχήστρας τοῦ θεάτρου, εὑρίσκετο εἰς δυσχερῆ οἰκονομικὴν θέσιν καὶ πολλάκις δὲν εἶχε νὰ πληρώσῃ τὸ ἐνοίκιον τῆς πενιχρᾶς του κατοικίας. Ὁ αὐστηρὸς οἰκοδεσπότης του διὰ νὰ ἦνε ἠσφαλισμένος διὰ πᾶσαν ἐνδεχομένην περίπτωσιν ἐκράτει ὡς ἐνέχυρον τὸ μόνον πολύτιμον κτῆμα τοῦ Βάγνερ, δηλ. τὸ βιολίον του, ὅπερ εἶχε πράγματι μεγάλην ἀξίαν. Μόνον δὲ κατά τινας ἑσπέρας, ὁσάκις ὁ μουσικὸς ἦτο προσκεκλημένος εἰς μεγάλην τινὰ συναυλίαν καὶ εἶχεν ἀνάγκην τοῦ βιολίου του, ἐλάμβανεν αὐτὸ παρὰ τοῦ οἰκοδεσπότου καὶ μετέβαινεν εἰς τὴν ἑσπερίδα, ἀλλὰ ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν ἐπιτήρησιν ἑνὸς ἀνθρώπου ὅστις συνώδευεν ἑκάστοτε τὸν Βάγνερ καὶ ἀμέσως μετὰ τὸ τέλος τῆς συναυλίας ἐλάμβανε παρ' αὐτοῦ τὸ βιολίον ὅπως τὸ ἀποδώσῃ εἰς τὸν δύσπιστον οἰκοδεσπότην.

Αἱ ἀνασκαφαὶ ἐν Βαβυλωνίᾳ αἱ ἐπιχειρηθεῖσαι ὑπὸ Ἀμερικανῶν ἀρχαιολόγων, προήγαγον εἰς φῶς σπουδαιότατα μνημεῖα ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς Οὕτω λ. χ. ἀνεκαλύφθη μέγας τις ναὸς τοῦ Βαὰλ οἰκοδομηθείς, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἐπιγραφῶν, περὶ τὸ ἔτος 3750 πρὸ Χριστοῦ γεννήσεως. Πλὴν τούτου ἀνευρέθησαν ὑπὲρ τὰς δισχιλίας πλάκας, ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι γεγραμμένοι ὕμνοι, μαγικαὶ ῥήσεις (ἐπῳδαί), ἀστρονομικαὶ μελέται, συνθῆκαι, κατάλογοι βασιλέων, ἱστορικαί, γραμματικαὶ καὶ λεξικογραφικαὶ πραγματεῖαι κτλ.

Θεραπεία τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ διὰ ψυχρολουσιῶν. Νεαροί τινες ἀλλ' ἔξοχοι ἰατροὶ τῶν ἐν Παρισίοις νοσοκομείων ἀναπτύσσουσιν ἀπό τινων ἐτῶν μεγάλην ἐνέργειαν καὶ δραστηριότητα πρὸς τὸν σκοπόν, ὅπως ἡ παλαιὰ θεραπεία τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ἀντικατασταθῇ διὰ τῆς νέας μεθόδου τοῦ Brand, ἥτις παρέσχε κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις τῶν ἰατρῶν τούτων λαμπρότατα καὶ ἐξαίρετα ἀποτελέσματα. Ἡ νέα αὕτη μέθοδος πρὸς θεραπείαν τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ εἶνε ἁπλουστάτη, καθότι συνίσταται μόνον εἰς λουτρὰ ψυχρὰ — ἢ μᾶλλον χλιαρά, διότι ἡ θερμοκρασία αὐτῶν εἶνε 18 περίπου βαθμῶν.

Ὁ πάσχων ὑπὸ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ. ὅταν ἡ θερμοκρασία αὐτοῦ φθάνῃ ἢ ὑπερβαίνῃ τοὺς 39°, ἐμβαπτίζεται εἰς τὸ λουτρὸν τοῦτο συστηματικῶς κατὰ πᾶσαν τρίτην ὥραν (κάθε τρεῖς ὥρες), καὶ μένει ἑκάστοτε ἐν αὐτῷ ἐπὶ ἓν τέταρτον τῆς ὥρας. Κατὰ τὰς ἐκδέσεις τῶν ὀπαδῶν τοῦ Brand παρατηροῦνται τὰ ἑξῆς ἀποτελέσματα τῆς ἐν λόγῳ θεραπείας:

Ἡ δίψα τοῦ ἀσθενοῦς ἐπιτείνεται, τοῦτ' ὅπερ ἐπιτρέπεται καὶ διευκολύνει τὴν εἰς τὸν πάσχοντα παροχὴν 4 ἢ 5 λιτρῶν τροφῆς ρευστῆς (ζωμοῦ ἢ γάλακτος). Παρατηρεῖται ὡσαύτως ὑπέρμετρος διάρροια καὶ πολυουρία, οὕτως ὥστε ὁ ἀσθενὴς δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὑφιστάμενος ἐντελῆ κάθαρσιν τῶν ἐντέρων καὶ τῶν νεφρῶν, τοῦτ' ὅπερ ἐν νόσῳ προξενηθείσῃ προφανῶς ὑπὸ μικροβίων εἶνε μέγα ὠφέλημα. Ὁ πάσχων ἀπαλλάσσεται τοιουτοτρόπως μεγάλου μέρους τῶν ἐν αὐτῷ ἐνδιαιτωμένων ἐπικινδύνων ζωϋφίων. Προσέτι δέ, ἐπειδὴ ἡ κάθαρσις αὕτη γίνεται διὰ ρευστῶν θρεπτικῶν (ζωμοῦ ἢ γάλακτος), ἔπεται ὅτι ὁ ἀσθενὴς ὑποβάλλεται οὕτω εἰς θρεπτικὴν δίαιταν τῆς ὁποίας τὰ εὐτυχῆ ἀποτελέσματα καταφαίνονται καὶ ἐκ τῆς βραχείας διαρκείας τῆς νόσου καὶ ἐκ τῆς διατηρήσεως τῶν δυνάμεων τοῦ πάσχοντος καὶ ἐκ τῆς ἀναρρώσεως αὐτοῦ.

Ἡ θεραπευτικὴ αὕτη μέθοδος τοῦ Brand ἐξῆλθε νικηφόρος ἐξ ὅλων τῶν πρὸς καταπολέμησιν αὐτῆς γενομένων ἀγώνων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ὀρθότης πάσης θεραπευτικῆς μεθόδου ἀποδεικνύεται διὰ τῆς πείρας ἀσφαλέστερον ἢ διὰ τῶν ἀρίστων θεωρητικῶν συζητήσεων, ὁ ἰατρὸς Dr. Josias ἔν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς ἰατρικῆς Ἑταιρείας τῶν νοσοκομείων ἐν Παρισίοις συνενώσας τὰς ἰδίας αὐτοῦ στατιστικὰς παρατηρήσεις πρὸς τὰς τῶν συναδέλφων του Δρ. Juhel-Révoy καὶ Richard, ἠδυνήθη ν' ἀνακοινώσῃ 130 περιπτώσεις τυφοειδοῦς πυρετοῦ, ἐν αἷς ἐφῃρμόσθη ἡ ἐν λόγῳ θεραπεία, καὶ ἐκ τῶν ὁποίων μόνον 6 ἀπέβησαν θανατηφόροι, οὕτως ὥστε δια τῆς νέας μεθόδου ἡ ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ θνησιμότης περιορίζεται εἰς 4,61 τοῖς 100, ἐνῷ κατὰ τὴν παλαιὰν θεραπείαν ὁ μέσος ὅρος τῆς θνησιμότητος ταύτης ἐν τοῖς νοσοκομείοις τῶν Παρισίων κυμαίνεται ἤδη μεταξὺ 14 καὶ 15 τοῖς 100.

Ἡ διὰ ψυχρολουσιῶν θεραπεία τοῦ τυφοειδους πυρετοῦ ἀλλοιοῖ καὶ αὐτὸν τὸν χαρακτῆρα τῆς νόσου. Ὁ ἀσθενής, ἀντὶ νὰ εἶνε, ὡς συνήθως, καταβεβαρημένος καὶ ἀκίνητος, ἔχει τὸ βλέμμα ἐγρηγορὸς καὶ ἀποκρίνεται ὡς ὑγιὴς πρὸς πάσας τὰς ἀπευθυνομένας αὐτῷ ἐρωτήσεις. Ἡ νοημοσύνη, ἐλάχιστα σχετικῶς ἐπηρεάζεται ὑπὸ τῆς νόσου καὶ ἐν γένει πᾶσαι αἱ κινήσεις εἶναι εὐχερέστεραι, οὕτως ὥστε ὁ πάσχων δύναται μόνος νὰ λαμβάνῃ καθεστικὴν θέσιν ἐν τῇ κλίνῃ, ἄνευ ξένης βοηθείας. Ὁ χαρακτὴρ τῆς νόσου ἠλλοιώθη καί, καθὼς ἀπεφάνθη ὁ Δρ. Josias, ὁ τυφοειδὴς πυρετὸς οὐδὲν ἔχει τὸ τυφοειδὲς πλὴν τοῦ ὀνόματος.

Ὁ ἐπιδημικὸς βρογχοκατάρρους (*ἰνφλουέντσα*) εἶνε ἐκ μὴ ἀκριβῶς γνωστῶν μέχρι τοῦδε, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀτμοσφαιρικῶν ἐπιδράσεων ἐπιδημικῶς ἐνσκήπτουσα καὶ κατὰ καιροὺς ταχέως εἰς μεγαλητέρας ἢ μικροτέρας ἐκτάσεις χωρῶν ἐξαπλουμένη γενικὴ νόσος, τῆς ὁποίας τὰ συμπτώματα κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι κατάρρους τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων καὶ τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος, συνοδευόμενος ὑπὸ μεγάλης καὶ γενικῆς τῶν δυνάμεων καταπτώσεως.

Ἡ νόσος αὕτη, κατὰ τὰς παρατηρήσεις τῶν πλείστων νεωτέρων ἰατρῶν, δὲν εἶνε κολλητική. Τοιλάχιστον δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποδειχθῇ οὔτε ἀπ' εὐθείας ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς ἄνθρωπον μετάδοσις τοῦ βρογχοκατάρρου οὔτε συνάφειά τις μεταξὺ τῆς διαδόσεως τῆς νόσου καὶ τῆς συγκοινωνίας τῶν χωρῶν. Ἡ ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν καὶ ἀπὸ χώρας εἰς χώραν μετάβασις τοῦ βρογχοκατάρρου φαίνεται ὅλως ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῶν μεγάλων ὁδῶν τῆς συγκοινωνίας. Ἐνῷ λ. χ. ἐν Βιέννῃ προσεβάλλοντο πλεῖστοι ὑπὸ τῆς νόσου, ἡ Πέστη διετελεῖ μέχρις ἐσχάτων ἀπρόσβλητος παρὰ τὴν συχνοτάτην τῶν δύο τούτων πόλεων ἐπικοινωνίαν. Περὶ τῆς μὴ κολλητικῆς φύσεως τοῦ βρογχοκατάρρου μαρτυρεῖ καὶ ἡ *σύγχρονος* προσβολὴ ἑκατοντάδων καὶ χιλιάδων ἀνθρώπων ἐν ταῖς μεγάλαις πόλεσι.

Πρὸς ἐξήγησιν τῆς γενέσεως καὶ διαδόσεως τῆς νόσου παραδεχόμεθα τὴν ὑπαρξιν μιάσματος, εἰς ὃ ἐκτίθεται συγχρόνως καὶ ἐξ ἀίφνης σύμπας ὁ πληθυσμὸς χώρας τινὸς ἢ πόλεως, ὡς μέσον δὲ διαδόσεως τοῦ μιάσματος οὐδὲν ἄλλο δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν εἰ μὴ τὴν ἀτμοσφαῖραν. Ποία ὅμως εἶνε ἀκριβῶς ἡ φύσις τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ταύτης βλάβης, διατελεῖ μέχρι τοῦδε ἄγνωστον. Ἐσχάτως ἤρξισαν νὰ γίνωνται ἀκριβέστεραι παρατηρήσεις καὶ ἔρευναι πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς φύσεως τοῦ μιάσματος τούτου, ὁ δὲ Γερμανὸς ἰατρὸς Seifert ἐν Würzburg ἀνεκάλυψεν ἐν τῷ σιέλῳ καὶ ταῖς ἀπεκκρίσεσι τῆς ῥινὸς ἀσθενῶν εἶδός τι μικροοργανισμῶν (μικροκόκκων), ἐλλειπόντων κατὰ τὸν συνήθη κατάρρουν τῆς ῥινός.

Ἡ ἀρχὴ τῆς νόσου προεισάγεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἰφνηδίως καὶ ἄνευ προδρόμων διὰ σφοδροῦ ῥίγους καὶ τρόμου (τρεμούλας) ἢ μακρᾶς φρικιάσεως. Τούτοις ἕπονται ἐν ταῖς πλείσταις περιπτώσεσι κατὰ πρῶτον τὰ συμπτώματα σφοδροῦ κατάρρου τῆς βλεννογόνου μεμβράνης τῆς ῥινός, τῆς τραχείας ἀρτηρίας, τοῦ λάρυγγος καὶ τῶν βρόγχων, χαρακτηριζόμενα ὑπὸ ἐρυθρᾶς χροιᾶς τῶν ὁρατῶν βλεννομεμβρανῶν καὶ ἐξοιδήσεως τῶν ἀμυγδαλοειδῶν ἀδένων, δακρυρροίας, καυστικῶν πόνων τοῦ λαιμοῦ, ὀχλήσεων περὶ τὴν κατάποσιν καὶ βηχός. Ἰδίᾳ ὁ βὴξ εἶνε ἐκτάκτως σφοδρός, ὀδυνηρὸς καὶ πολλάκις σπασμωδικός, τὰ δὲ ἀποχρέμματα λίαν σπάνια, βλεννώδη, καὶ ἐνίοτε ἐκτάκτως ὑαλοειδῆ. Συγχρόνως μὲ ταῦτα παρουσιάζονται εἰς πολλὰς περιπτώσεις τὰ φαινόμενα κατάρρου τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος, συνιστάμενα εἰς ἀνορεξίαν, ξηρασίαν καὶ ἀκαθαρσίαν τῆς γλώσσης, πόνους τοῦ στομάχου καὶ τῆς κοιλίας, ἀταξίαν περὶ τὴν κένωσιν (συχνότερον μὲν διάρροιαν, σπανιώτερον δὲ ἔμφραξιν) ἐνίοτε δὲ καὶ ἔρετον.

Οὐδέποτε ἐλλείπουσι γενικὰ φαινόμενα συντόνου νευρικῆς καταστάσεως. Ἐνταῦθα ἀνήκει πρὸ πάντων ἡ κεφαλαλγία, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν χώραν τοῦ μετώπου, συχνάκις δὲ ἐν τῷ βάθει τῶν κοιλωμάτων τοῦ μετώπου καὶ τῶν ὀφθαλμῶν γίνεται ἐκτάκτως ἐπαισθητὴ καὶ ἐνίοτε εἶνε σφοδροτάτη. Ταύτῃ προστίθενται ἀλγηδόνες τῶν ἄρθρων, αἵτινες ἢ ἐκτείνονται καθ' ὅλον τὸ σῶμα ἢ περιορίζονται εἰς τὰ σκέλη, τὴν ῥάχιν καὶ τὴν ὀσφύν, καὶ συνοδεύονται ὑπὸ συναισθήματος σφοδροτάτης καταπονήσεως. Εἰς ἰσχυράς τινας προσβολὰς παρουσιάζονται καὶ σπασμωδικαὶ συστολαὶ τῶν μυῶνων, σπασμοὶ τῆς κνήμης κτλ. — Συγχρόνως ἐπικρατεῖ παρὰ τῷ ἀσθενεῖ μεγάλη ἀνησυχία, ἀϋπνία, κλίσις πρὸς σκοτοδινίαν καὶ λιποθυμίαν κατὰ τὴν ἀνέγερσιν· εἰς ἰσχυρὰς προσβολὰς φρενητίασις (παραλόγιασμα), σπανίως δὲ ληθαργικὴ ὑπνωδία. Ὁ πυρετός, ὅστις συνοδεύει πάντα ταῦτα τὰ συμπτώματα, εἶνε ἐν γένει μέτριος. Ὁ σφυγμὸς εἶνε πολλάκις λίαν ἀκανόνιστος. Ὁ ἱδρὼς εἶνε συχνότατος, ἰδίᾳ πρὸ τῆς πτώσεως καὶ κατὰ τὴν πτῶσιν τοῦ πυρετοῦ.

Ἡ πορεία τῶν καθαρῶν περιπτώσεων τῆς νόσου ταύτης εἶναι βραχεῖα, τὰ βαρέα φαινόμενα συνήθως διαρκοῦσι 2—5, εἰς ἐλαφρὰς δὲ προσβολὰς 2—3 ἡμέρας, μεθ' ὃ ἐπακολουθεῖ μᾶλλον ἢ ἧττον ταχεῖα κρίσις, οὕτως ὥστε ἐντὸς 8—10 ἡμερῶν συνήθως παρέρχεται ἡ νόσος· ἐνίοτε ἡ ἀνόρρωσις προβαίνει βραδέως. Ὑποτροπαὶ εἶναι συχναί.

Ὁ βρογχοκατάρρους σπανιώτατα εἶνε θανατηφόρος. Εἰς πολλὰς μεγάλας ἐπιδημίας οὐδεμία ἠκούσθη περίπτωσις θανάτου· ἄλλαι δὲ πάλιν ἐπιδημίαι ἔσχον οὐχὶ ἀσήμαντον θνησιμότητα (λ. χ. ἡ ἐν ἔτει 1862 ἐν Ἰσλανδίᾳ 2 τοῖς ἑκατόν). Αἱ πλεῖσται περιπτώσεις θανάτου παρουσιάζονται εἰς γέροντας, μικρὰ παιδία καὶ εἰς τοὺς ὑπὸ ἄλλων νόσων ἐξησθενωμένους.

ΑΓΑΘΟΕΡΓΙΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΠΤΗΝΟΙΣ.

Ὁ περὶ ὑπάρξεως ἀγών, τὸν ὁποῖον βλέπομεν πανταχοῦ ἐν τῇ φύσει καὶ αἰωνίως διεξαγόμενον, θὰ ἐπέφερεν ἐπὶ τέλους γενικὴν καταστροφὴν καὶ ὄλεθρον, ἂν μὴ ἐνυπῆρχον εἰς τὰ ὄντα ἐμφυτοι ἠθικαὶ δυνάμεις ἀντιδρῶσαι πρὸς τὸν ἐγωϊσμόν, τὸ μόνον τοῦτο αἴτιον καὶ ἐλατήριον τοῦ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνος. Τοιαῦται ἠθικαὶ δυνάμεις, ἐκδηλούμεναι ἐν ἡμῖν ὡς αἰσθήματα ἀγάπης, συμπαθείας, γενναιότητος, εἶναι ὄντως ἄξιαι θαυμασμοῦ, ἀλλ' ὁ πλεῖστος θαυμασμὸς καὶ ἡ ἔκπληξις ἡμῶν διεγείρεται ὅταν παρατηρῶμεν ὅμοια αἰσθήματα ἀμοιβαίας ἀγάπης καὶ γενναιότητος παρὰ τοῖς ἀλόγοις ζῴοις. — Ἐν τοῖς ἑπομένοις θ' ἀναφέρωμεν μόνον ἐκ τοῦ βίου τῶν πτηνῶν ὀλίγα παραδείγματα φιλίας πρὸς ἄλλα ζῷα λίαν παραδόξου καὶ δυσεξηγήτου:

Παραδοξοτάτη εἶνε ἡ φιλία τοῦ πτηνοῦ τροχίλου πρὸς τὸν κροκόδειλον; ἥτις παρετηρήθη πρὸ πολλῶν ἤδη αἰώνων ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου. Ὁ Ἡρόδοτος, ὅστις περιηγήθη τὴν Αἴγυπτον περὶ τὸ ἔτος 460 πρὸ Χριστοῦ, διηγεῖται περὶ τούτου τὰ ἑξῆς: „Ὅλα τὰ ἄλλα ζῷα καὶ τὰ πτηνὰ ἀποφεύγουσι τὸν κροκόδειλον· μόνος ὁ τροχίλος εἶνε φίλος πρὸς αὐτὸν καὶ τῷ παρέχει μεγάλας ὑπηρεσίας. Ὅταν ἡ μεγάλη σαῦρα (ὁ κροκόδειλος) ἐξέρχεται ἐκ τῶν ὑδάτων διὰ νὰ ἡλιασθῇ ὡς συνήθως μὲ ἀνοικτὸν τὸ ρύγχος, ὁ τροχίλος εἰςπηδᾷ εἰς τὸ χασματῶδες στόμα τοῦ τέρατος καὶ ἐξάγει διὰ τοῦ ῥάμφους τὰς βδέλλας καὶ τὰ ἄλλα παράσιτα ζωύφια, ἅτινα συνήθως ἐγκαθιδρύονται εἰς τὰ οὖλα τοῦ θηρίου. Εἰς τὴν κάθαρσιν ταύτην τοῦ φάρυγγός του αἰσθάνεται τοσαύτην εὐχαρίστησιν ὁ κροκόδειλος, ὥστε οὐδέποτε προξενεῖ οὐδὲ τὴν ἐλαχίστην βλάβην εἰς τὸ πτηνόν, ἀλλὰ φείδεται αὐτοῦ καὶ ἵνα μὴ κατὰ λάθος τὸ συνθλίψῃ ἀνοίγει ἔτι εὐρύτερον τὰς ὑπερμεγέθεις σιαγῶνάς του. Ὁ τροχίλος, ὅστις δὲν εἶνε μεγαλήτερος τῆς κίχλης καὶ ἐνδιαιτᾶται πλησίον τῶν ὑδάτων, προαγγέλλει διὰ τῆς ζῆτάτης φωνῆς του εἰς τὸν κροκόδειλον πᾶσαν προσπέλασιν τοῦ ἐχθροῦ, ἔτι δὲ καὶ διὰ ῥαμφισμῶν τὸν ἐξυπνίζει, ἂν τυχὸν κοιμᾶται καὶ δὲν ἀκούῃ τὰς κραυγάς του."

Ἡ διήγησις αὕτη τοῦ ἀρχαιοτάτου ἱστορικοῦ, τὴν ὁποίαν πολλοὶ μεταγενέστεροι συγγραφεῖς μὴ περιηγηθέντες τὴν Αἴγυπτον ἐθεώρησαν ὡς ὅλως ἀπίθανον, ἐπιβεβαιοῦται ὑπὸ συγχρόνων περιηγητῶν, οἵτινες ἐξήτασαν ἐπισταμένως τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τόπου. Ὁ διάσημος Γερμανὸς ζωολόγος Brehm γράφει περὶ τῆς φιλίας τοῦ τροχίλου πρὸς τὸν κροκόδειλον τα ἑξῆς: „Ὅταν ἐξέλθῃ τὸ τέρας (ὁ κροκόδειλος) ἐκ τοῦ ὑγροῦ στοιχείου εἰς τὴν ἀμμώδη ὄχθην, ἀμέσως συναθροίζεται περὶ αὐτὸν μέγα πλῆθος τῶν πτερωτῶν του φίλων. Τὰ πτηνὰ ταῦτα ἐπικάθηνται ἀφόβως ἐπὶ τῆς θωρηκτῆς ῥάχεώς του καὶ περιφερόμενα μετὰ τῆς ἰδιαζούσης αὐτοῖς εὐκινησίας ἐξάγουσι διὸ τοῦ ῥάμφους τὰς βδέλλας καὶ τὰ λοιπὰ παράσιτα ζωύφια, ἅτινα προσκολλῶνται εἰς τὰς σχισμὰς τοῦ θώρακος καὶ τὰ μαλακὰ μέρη τοῦ σώματος τοῦ εἰδεχθοῦς καὶ ὀκνηροῦ ζῴου, τὸ ὁποῖον κλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ φαίνεται αἰσθανόμενον μεγάλην εὐχαρίστησιν καὶ ἀνάπαυσιν. Ἀλλ' ἐνῷ εἶνε τόσον ἀφωσιωμένος εἰς τὴν ἐργασίαν του ταύτην ὁ τροχίλος, ἔχει συγχρόνως τὸ βλέμμα του πάντοτε ἄγρυπνον καὶ προσεκτικὸν εἰς τὴν ἐνδεχομένην προσπέλασιν τῶν ἐχθρῶν τοῦ κροκοδείλου. Ἅμα ὡς ἴδῃ ἄνθρωπον πλησιάζοντα ἢ ἄλλον τινὰ ἐχθρὸν ἐπικίνδυνον τῷ κροκοδείλῳ, ἐκπέμπει ὀξυτάτας κραυγὰς ὅπως εἰδοποιήσῃ τὸν φίλον του, ὅστις ἀμέσως ὀλισθαίνει εἰς τὰ ὕδατα καὶ ἀσφαλίζεται ἀπὸ τοῦ κινδύνου."

Ἑτέρα ἔτι παραδοξοτέρα φιλία ἀνομοιοτάτων ζώων εἶνε ἡ ὑφισταμένη μεταξὺ τοῦ σκαιοῦ καὶ δυσμόρφου ῥινόκερω καὶ ἑνὸς ὡραιοτάτου μικροῦ πτηνοῦ ὅπερ ἐκ τῆς μεγάλης πρὸς τὸ ζῶον ἐκεῖνο ἀφοσιώσεως του ὀνομάζεται „φύλαξ τοῦ ῥινόκερω". Τὸ πτηνὸν τοῦτο οὐδέποτε ἐγκαταλείπει τὸν παχύδερμον φίλον του ἀλλ' ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐπαγρυπνεῖ ἐπ' αὐτοῦ, τὸν καθαρίζει ἀπὸ τῶν κροτώνων, βδελλῶν, καὶ ἄλλων παρασίτων ζωϋφίων, καὶ τὸν προφυλάσσει ἀπὸ παντὸς κινδύνου. Ἅμα ὡς ἴδωσι τὰ πτηνὰ ταῦτα ἐχθρόν τινα ἐκ μακροτάτης ἀποστάσεως ἐπερχόμενον κατὰ τοῦ κοιμωμένου ῥινόκερω, ἐκπέμπουσιν ἐξυτάτας κραυγὰς καὶ περιϊπτάμενα κτυπῶσι μὲ τὰ πτέρυγας τὸ πρόσωπον τοῦ φίλου των ὅπως τὸν ἀφυπνίσωσι. Πλεῖστοι περιηγηταὶ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος θηρευταὶ τοῦ ῥινόκερω διηγοῦνται ὅτι πᾶσαι αὐτῶν αἱ προσπάθειαι πρὸς θήρευσιν τοῦ ζῴου τούτου ἐν ὥρᾳ ἡμέρας ματαιοῦνται ὑπὸ τῶν πτερωτῶν φυλάκων του. Ἡ θήρα του ῥινόκερω γίνεται συνήθως ἐν ὥρᾳ νυκτός. Ἄγγλος τις περιηγητὴς ἀναφέρει: „Πολλάκις ἐφόνευσα περὶ τὸ μεσονύκτιον ῥινοκέρωτας, ἀλλὰ καὶ τότε τὰ πτηνὰ νομίζοντα ὅτι οἱ φίλοι των ἐκοιμῶντο ἔμενον παρ' αὐτοῖς μέχρι τῆς πρωΐας καὶ προσεπάδουν ἐκ παντὸς τρόπου νὰ τοὺς ἀφυπνίσωσιν, ὁσάκις μὲ ἔβλεπον πλησιάζοντα." Ἂν καὶ τὸ πτηνὸν τοῦτο ὀνομάζεται „φύλαξ τοῦ ῥινόκερω" παρέχει ὅμως ὁμοίας ὑπηρεσίας καὶ εἰς ἄλλα ζῷα, οἷον καμήλους, βουβάλους, ἐλέφαντας κτλ., ἀλλ' εἰς οὐδὲν ἐκ τῶν ζῴων τούτων δεικνύει τοσαύτην ἀφοσίωσιν καὶ αὐταπάρνησιν, ὅσην ἔχει πρὸς τὸν ῥινόκερων.

Πολλὰ δι' ἐξαιρετικῶν δώρων ὑπὸ τῆς φύσεως πεπροικισμένα πτηνὰ φαίνονται ὡσαύτως αἰσθανόμενα τὸ καθῆκον νὰ παρέχωσι πρὸς ἀσθενέστερα ὄντα τοῦ γένους των βοήθειαν καὶ προστασίαν, ἀπηλλαγμένην πάσης ἰδιοτελοῦς τάσεως. Ὁ σχοίνικλος (σχοινοποῦλι), τὸ τολμηρότατον καὶ εὐφυέστατον τοῦτο πτηνόν, εἶνε ὁ πιστότατος φύλαξ καὶ προστάτης τῶν ἐνύδρων πτηνῶν. Καὶ κατὰ τὸν ἐλάχιστον ἐπικείμενον κίνδυνον οὐ μόνον προειδοποιεῖ δι' ὡρισμένης τινὸς κραυγῆς τὰ ὑπὸ τὴν προστασίαν του πτηνὰ ἀλλὰ καὶ ἐπιτίθεται συχνότατα κατὰ τοῦ ἀσυγκρίτως ἰσχυροτέρου ἐχθροῦ, τοῦ κυνός; τῆς γαλῆς, τῆς ἀλώπεκος, μετὰ θαυμαστῆς τόλμης. Ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ ὑπάρχει ὡσαύτως μέγα τι πτηνὸν καλούμενον „τσχάια", τὸ ὁποῖον εἶνε ὁ πιστότατος προστάτης καὶ φύλαξ τῶν ὀρνίθων.

Ἀλλὰ τὸ ὡραιότατον παράδειγμα ἀληθοῦς γενναιότητος καὶ αὐταπαρνήσεως παρέχουσιν οἱ γέρανοι, τὰ εὐγενέστατα καὶ εὐφυέστατα ταῦτα πτηνά, τῶν ὁποίων αἱ ἀρεταὶ ἦσαν καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πασίγνωστοι.

Μέγα πλῆθος ἐκ τῶν μικροτάτων μεταβατικῶν πτηνῶν, τὰ ὁποῖα καταλείπουσι τὸν χειμῶνα τὴν Εὐρώπην καὶ μεθίστανται εἰς θερμότερα μεσημβρινὰ κλίματα, δὲν θὰ ἠδύναντο ἄνευ τῆς βοηθείας τῶν γεράνων νὰ ὑπερβῶσι τὴν μεσόγειον θάλασσαν οὔτε νὰ περατώσωσι μὲ τὰς ἀσθενεῖς των δυνάμεις τὸ μακρὸν ταξείδιον μέχρι τῆς Ἀφρικῆς, ἢ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, Συρίας καὶ Παλαιστίνης, ἀλλ' ἢ θὰ ἠναγκάζοντο νὰ διαχειμάσωσιν εἰς τὰ βόρεια κλίματα καὶ ν' ἀποθάνωσιν ὑπὸ τοῦ ψύχους ἢ ἀπαυδῶντα θὰ ἀπέθνησκον κατὰ τὴν μακρὰν των πορείαν ἐν τῇ θαλάσσῃ. Οἱ ἰσχυροὶ γέρανοι, οἵτινες γνωρίζουσι καλῶς τὴν ἀδυναμίαν τῶν μικρῶν τούτων πτηνῶν, παρέχουσιν εἰς αὐτὰ γενναιοτάτην βοήθειαν. Ἱπτάμενοι κατὰ κανονικώτατα σφηνοειδῆ στίφη ἐκπέμπουσιν ἐπανειλημμένως ἰσχυροτάτας καὶ ὅλως ἰδιορρύθμους κραυγάς, δι' ὧν προσκαλοῦσι τοὺς μικροὺς καὶ ἀσθενεῖς συντρόφους των. Ὅλα τὰ εἰς μικρότερον ὕψος ἱπτάμενα στίφη τῶν μικρῶν τούτων πτηνῶν, ἅμα ὡς ἀκούσωσι τὰς κραυγὰς ἐκείνας, ἀνίπτανται ὑψηλότερα πρὸς τοὺς μεγάλους καὶ ἰσχυροὺς συνταξειδιώτας των καὶ ὅσα ἐξ αὐτῶν ἔχουσιν ἀπαυδήσῃ ἐκ τῆς μακρᾶς πορείας ἐπικάθηνται ἐπὶ τῶν ῥάχεων τῶν γενναιοφύχων γεράνων καὶ χαρμοσύνως κελαδοῦντα ἀναπαύονται μεχρὶς οὗ ἀνακτήσωσι τὰς ἐξαντληθείσας των δυνάμεις. Ἡ φύσις, ἥτις ἐχάρισεν εἰς τοὺς γεράνους πολλὰ ὡραιότατα καὶ θαυμαστὰ προτερήματα, ἐπροίκισεν αὐτοὺς καὶ μὲ τὴν ἀξιοθαύμαστον ταύτην ἀρετήν, την εὐγενέστατην ταύτην πασῶν τῶν ἐμφύτων ὁρμῶν, νὰ παρέχωσι προθύμως καὶ γενναίως πᾶσαν δυνατὴν βοήθειαν καὶ προστασίαν πρὸς τοὺς ἀσθενεστέρους ὁμογενεῖς των, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ἰδιοτελείας, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ἐγωϊστικου σκοποῦ.

κ. Ι Δ. Κ. εἰς Ρέθυμνον. Ἐλάβομεν ὑπὸ σημείωσιν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν, σᾶς παρακαλοῦμεν δὲ ὅπως φροντίσητε καὶ περὶ τῶν λοιπῶν. — κ. Α. Α. εἰς Βιδίνιον. Ἐκ τῆς ἀγγελίας μας νομίζομεν ὅτι ἠδύνασθε νὰ μάθητε τοὺς ὅρους μας. — κ. Γ. Α. εἰς Γάλλαν. Ἀναμένομεν. — κ. Μ. Α. Α. εἰς Βελισσά. Θὰ ητο καλλίτερον ἐὰν ἠγοραζετε ὁλοκλήρους τόμους τοῦ ἐν λόγῳ ἔργου. Μέχρι τοῦδε ἐξεδόθησαν 3 τόμ. καὶ στοιχίζει ἕκαστος φρ. 22½ χρυσίδετος ἐνταῦθα. — κ. Ι. Σ. Α. εἰς Πάτρας. Ἡ ἐπιθυμία τῶν αὐτόθι συνδρομητῶν μας θὰ ἦτο καὶ ἰδική μας, ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ πρὸς τοῦτο δαπάναι εἶναι ὑπέρογκοι. — κ. Α. Μ. εἰς Ἀγχίαλον. Ἐπιστολήν σας ἐλόβομεν — κ. Π. Α. Ι. εἰς Τραπεζοῦντα. Θὰ φροντίσωμεν. — κ. Ν. Θ. εἰς Παρίγοβο. Ἐλήφθησαν οἱ δὲ τόμοι θὰ σᾶς ἀποσταλῶσιν κατ' αὐτάς. — κ. Α. Ζ. εἰς Μοναστήριον, Πανιερ. Δ. εἰς Δ. Τούσλαν, Ἀρχ. Μ. εἰς Τιφλίδα. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν. — κ Α. Δ. εἰς Ἀλεξάνδρειαν. Ἐνεγράφησαν. — κ. Δ. Φ. εἰς Σμύρνην. Ἀπεστάλησαν ἐπὶ συστάσει. — κ. Κ. Π. εἰς Κοζάνην. Δὲν δυνάμεθα νὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν σας. — κ. Φ. Α. Ζ. εἰς Διάτισταν. Ἡ ἐπιστολή σας ἐλήφθη καὶ προσεχῶς θὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν. — κ. Γ. Α. Α. εἰς Ἀρμαβόριον. Καὶ ἐδῶ εἴχομεν τὰ ἴδια. Ἡ βραδύτης τῶν 2 τελευταίων φυλλάδίων ἐπῆλθεν ἕνεκα τῶν συνεχῶν ἑορτῶν καὶ ἕνεκα τῆς ἀσθενείας τοῦ στοιχειοθέτου μας. — κ. Ι. Κ. Τζ. εἰς Καβάλλαν. Ἐλαβομεν ὑπὸ σημείωσιν. — κ. Ν. Μ. εἰς Γεωργιέρσκαν. Μέχρι τοῦδε δὲν μᾶς ἀπεστάλησαν. — κ. Α. Ξ. Α. εἰς Σῶκια. Ἐλάβομεν ὑπὸ σημείωσιν καὶ τὰ φύλλα σᾶς ἀπεστάλησαν. — κ. Π. Π. εἰς Ὀδησσόν. Ἐνεγράψαμεν καὶ τὸ τίμημα ἐλήφθη. — κ. Π. Μ. εἰς Ἀμισόν. Θὰ σᾶς γράψωμεν. — κ. Ι. Α. εἰς Μάλγαρα. Ἐλάβομεν. — κ. Ι. Τσ. εἰς ἅγιον Νικόλαον. Ἐλήφθη τὰ δὲ φυλλάδια θὰ σᾶς ἀποσταλῶσιν. — κ. Κ. Δ. εἰς Κραϊόβαν. Ἐλπίζομεν νὰ περιῆλθον εἰς χεῖράς σας. — κ. Α. Α. εἰς Βορδοσάνιον. Ἐλήφθησαν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμότατα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Τὸ πρῶην αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος τῆς Βρασιλίας; μετὰ εἰκόνος. — Ἀχ! αὐτὰ τὰ βιβλία! . . ἐκ τοῦ γερμανικοῦ ὑπὸ Ἀριστ. Π. Κουρτίδου. — Ἡ Ἀθανασία τῆς φωνῆς (τέλος). — Περιγραφὴ ἐκ Ναζαρὲτ ὑπὸ Γ. Φ. Ζελίου. — Ὁ νόμος τῆς κληρονομικότητος. — Δημώδεις παροιμίαι. — Πινακοθήκη, ἤτοι ἑρμηνεία τῶν εἰκόνων. — Ποικίλα. (Ἀμοιβαὶ ποιητῶν καὶ συγγραφέων. — Ὁ ζῦθος τοῦ Μονάχου. — Φοβερὰ φιλανθρωπία. — Ἐκ τοῦ βίου τοῦ Βάγνερ.) — Ἐπιστήμη καὶ Καλλιτεχνία. (Ἀνασκαφαὶ ἐν Βαβυλωνίᾳ. — Θεραπεία τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ διὰ ψυχρολουσιῶν. — Ὁ ἐπιδημικὸς βρογχοκατάρρους.) — Ἀγαθοεργία παρὰ τοῖς πτηνοῖς. — Μικρὰ Ἀλληλογραφία.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ. Τὸ πρῶην αὐτοκρατορικὸν ζεῦγος τῆς Βρασιλίας (ἐν σελ. 353). — Ἡ Νιόβη. Εἰκὼν ὑπὸ J. Solomon (ἐν σελ. 357). — Ναζαρὲτ (ἐν σελ. 360).

Ἐκδότης Η. Δ. ΖΥΓΟΥΡΗΣ.

Τύποις Bär & Hermann, *ἐν Λειψίᾳ.* — *Χάρτης ἐκ τῆς* Neue Papiermanufactur *ἐν Στρασβούργῳ.*